სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

კვირა, 23 ივნისი 1918 წ.

ერთობა

ფასი 40 კაპ.

განცხადების ფასი: 1 თვით 9 მანეთი ცალკე ნომერი ყველგან 40 კაპ. განცხადების ფასი, როგორც პირველ გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—1 მან. სამგლოვიარო განცხადება 15 მან. საჩქარო განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 12 ს. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ საგაზეთო მასალას რედაქცია არ ინახავს, ავტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მომწერლებმა ფული შემდეგი ადრესით უნდა გამოგზავნონ: Тифлисъ, почтов. ящ. 199. Редакція „Эртоба". სხვა ადრესით გამოგზავნილ ფულს რედაქცია ვერ მიიღებს.

რედაქციაში პირადათ მოლაპარაკება შეიძლება 10—12 საათამდე. რედაქციისა და კანტორის ადრესი: თფილისი, გოლოვინის პროსპექტი № 12. Тифлисъ, Головинскій проспектъ № 12).

ტელეფონი 16—62.

№ 129 ორგანო ამიერ-კავკასიის სოციალ-დემოკრატიულ მუშათა ორგანიზაციებისა № 129

ეროვნული ბიბლიოთეკა

სახელმწიფო თეატრი.

კვირას 23 ივნისს, პროფესორ კ. მინიარის და კ. ფოცხვერაშვილის ხელმძღვანელობით გაიმართება

ლტოლვილთა სასარგებლოთ დიდი ევროპიულ-ქართული

სიმფონიური კონცერტი

შემდეგი პროგრამით: ბეთხოვენი—უვერტიურა „ლეონორა № 3". ჩაიკოვსკი—უვერტ. „რომეო და იულია". ბალანჩივაძე—სამხედრო მარში. ანტრაქტი და ლეკური ოპ. „თამარ-ცბიერიდგან". ფოცხვერაშვილი—სარევოლიუციო მარში. ქურუმთა როკვა და ქარიშხალი ოპ. „კერპთა დამხობიდგან".

ევროპიული და ქართული რომანსები (შემსრულებელნი შემდეგ იქნებიან გამოცხადებულნი).

პროგრამას გარეშე შესრულდება ფოცხვერაშვილის ქართული ეროვნული ჰიმნი, ლაშქრული და ლოცვა ქართველი ერისა.

დასაწყისი საღამოს 8 ნახ. საათზე. ბილეთები იყიდება.

საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა ამით აუწყებს რესპუბლიკის მოქალაქეთ, რომ ვერაგულად მოკლულის ამიერ-კავკასიის ყოფილი სამხედრო მინისტრის და საქართველოს ეროვნულ-საბჭოს წევრის

ვლადიმერ გობეჩიას

გამოსვენება მოხდება კვირას, 23 ივნისს, დილის 11 საათზე ქვაშვეთის ეკლესიიდან.

გულ-დათუთქული დედა ბარბარე, ძმები: იოსები და ივანე გობეჩიები, დები: სოფიო ჩხეიძისა და მარიამ სალონიკაშვილისა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და მეგობარ ნაცნობთ ვერაგულად მოკლულ ძვირფასი

ვლადიმერ გობეჩიას

დაკარგვას. გამოსვენება მოხდება ქვაშვეთის ეკლესიიდან დიდუბის ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში დასაკრძალავათ კვირას, 23 ივნისს წირვის შემდეგ.

საქართველოს ეროვნული საბჭოს სოციალისტ-რევოლიუციონერთა ფრაქცია და პარტიის საოლქო კომიტეტი მწუხარებით აუწყებენ ამხანაგებსა და ნაცნობ-მეგობართ ვერაგულად მოკლულ ძვირფასი ამხანაგის

ვლადიმერ გობეჩიას

დაკარგვას. გამოსვენება მოხდება ქვაშვეთის ეკლესიიდან დიდუბის ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში დასაკრძალავათ კვირას, 23 ივნისს წირვის შემდეგ.

პრეზიდიუმი საქართველოს რესპუბლიკის ეროვნული საბჭოსი აუწყებს მოქალაქეთ ვერაგულათ მოკლულ საბჭოს წევრის

ვლადიმერ პავლეს ძე გობეჩიას

უდროვოთ დაკარგვას. პანაშვიდები ყოველ დღე საღამოს 7 საათზე ქვაშვეთის წმინდა გიორგის ეკლესიაში. ცხედრის გამოსვენება ქვაშვეთის ეკლესიიდან დიდუბის ეკლესიაში კვირას, 23 ივნისს დილის 11 საათზე. (2—2)

საქართველოს ეროვნული საბჭოს ს. დ. ფრაქცია („ალიონის" ჯგუფისა) მწუხარებით აუწყებს მოქალაქეთ, რომ ტრაგიკულად გარდაცვალებულის საქართველოს რესპუბლიკის ეროვნული საბჭოს წევრის

ვლადიმერ გობეჩიას

ნეშტის გამოსვენება მოხდება კვირას, 23 ივნისს, დილის 11 საათზე. ქვაშვეთის ეკლესიიდან.

კვირას 23 ივნისს, დღის 11 საათზე ქ. ოზურგეთის სასაფლაოზე გადახდილ იქნება ორმოცი დღის წირვა და პანაშვიდი

პუპი შარაშენიძის

სულის მოსახსენებლათ, რასაც აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ შვილები მისი გიორგი, სონია და პელაგი შარაშენიძეები, ნინა ლომჯარიას და მარო იმნაძისა.

ლიდა და გიორგი ცინცაძეები აუწყებენ ამხანაგებს და ნაცნობთ, რომ კვირას 24 ივნისს საღამოს ხუთ საათზე დანიშნულია ქვაშვეთის ეკლესიაში პანაშ. დი ბათუმში ბრძოლის დროს დაკარგულ კორნეტი

კოტია ლომინაძის

სულის მოსახსენებლათ.

მწუხარებით გულ მოკლული დედ-მამა: სერგო და ივლიტა კონტრიკაძეები უღრმესი მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობთ საყვარელ შვილის

ბორის სერგის ძე კონტრიკაძის

უდროვოდ გარდაცვალებას, მიცვალებულს გამოასვენებენ თავის ბინიდან 23 ივნისს დილის 11 საათზე (ანდრეევის ქუჩა № 77) დაკრძალვა მოხდება წმ. ნინოს სასაფლაოზე.

სახალხო გვარდია

ამ საბედისწერო ჟამს, როცა ჩვენი რესპუბლიკა საშინელ საფრთხის წინაშე სდგას, ქართველ ერის ყველა მოძრავი და სასიცოცხლო ძალები მჭიდროთ შეკავშირდნენ და რევოლიუციის და ქვეყნის დაცვის საქმეს შეუდგნენ.

როგორც გარეშე მტრის მოსაგერიებლათ, ისე შინაური არევ დარევის ჩასაქრობათ და ბნელი ელემენტების ასალაგმავათ შეიარაღებული ძალაა საჭირო. ამ მხრით დიდი ამაგი დასდო ჩვენს ქვეყანას წითელმა გვარდიამ. მისი მოღვაწეობა კვლავაც საჭირო იქნება სანამ არ შესდგება რეგულიარული ჯარი და შემდეგ საყოველთაო სახალხო მილიცია.

ეროვნულმა საბჭომ მეტად მნიშვნელოვანი ნაბიჯი გადასდგა 21 ივნისის სხდომაზე, მან დააკანონა არსებული წითელი გვარდია, რომლის სახელოვანი და სასარგებლო მოღვაწეობა საქვეყნოთ აღიარა. საბჭოს მიერ მიღებულ კანონს შემდეგი მნიშვნელოვანი განმარტება უძღვის წინ: „რევოლიუციის დროს, განსაკუთრებით უკანასკნელ დღეებში, როცა უთვალავი საფრთხე და უბედურება ემუქრებოდა ჯერ კიდევ ჩამოუყალიბებელ ნორჩ და გაუმაგრებელ სახელმწიფოს, დაუფასებელი სამსახური გაუწია თავისუფლებასა და მხარეში სამოქალაქო წესრიგის დამყარებას საქმეს წითელ გვარდიამ. წითელი გვარდია, რომელიც შესდგა უფრო მოწინავე მუშებისა და გლეხებისაგან, გმირულის ვაჟკაცობით იცავდა თავისუფლებასა და რევოლიუციას გარეშე და შინაურ მტრებისაგან; თავის მხრებზე გადაიტანა მან მთელი სიმძიმე ანარქიასთან ბრძოლისა, რომლის მღვრიე ტალღები განადგურებით ემუქრებოდა საქართველოს რესპუბლიკას".

ასეთია შეხედულება გვარდიის შესახებ საქართველოს ძლევამოსილ ორგანოსი—ეროვნულ საბჭოსი. ამიერიდან ქართველ მშრომელ ხალხს ეცოდინება, რომ გვარდია—ეს მისი პირმშო შვილია, შეგნებულ მუშებისა და გლეხების ლაშქარია და ყველა ის, ვინც ამ გვარდიას მემამულეების ინტერესების დამცველათ აცხადებს, ხალხის მტერია; უსირცხვილო დემაგოგია. ამიერიდან გვეცოდინება, რომ ხალხის ყველა მტრები—ეროვნული დემოკრატები, ცრუ სოციალისტები „ზნამია ტრუდა"ს რედაქციიდან, ეგრეთ წოდებული ბოლშევიკები და ოსეთის შოვინისტები შეერთდნენ, რომ გვარდიის სახელის გატეხით მახვილი ჩასცენ რევოლიუციას და თავისუფლებას.

ერთი კითხვა იბადება, რომლის გარშემო დიდი აურ-ზაური ასტეხეს, ეროვნულ საბჭოში ნაციონალ დემოკრატებმა: როგორი იქნება გვარდიის დამოკიდებულება რეგულიარულ ჯართან, ხომ ხელს არ შეუშლის გვარდიის არსებობა ჯარის შექმნას და მის მუშაობას.

ნაციონალდემოკრატების უსაფუძვლო განგაშის წინააღმდეგ, საკმაო მივუთითოთ ეროვნულ საბჭოს ერთსულოვნებას: მან ერთხმათ, ექვსი მაჩაბლიშვილის წინააღმდეგ, აღიარა, რომ გვარდია საუკეთესო დამცველია რევოლიუციის და თავისუფლების. ხალხის წარმომადგენლები ხალხის წინააღმდეგ ვერ წავიდოდნენ.

გარდა ამისა გვარდიის წარსულ მოღვაწეობასაც რომ თავი დავანებოთ, ჩვეულებრივი საღი მოსაზრებაც იმას გვეუბნება, რომ გვარდიის არსებობა არა თუ ხელს არ შეუშლის, პირიქით ხელს შეუწყობს გაუმაგრებას რეგულიარულ ჯარის. საქმე ის არის, რომ გვარდია დგება [illegible] იმ პირებისაგან, რომელნიც [illegible] ბეგარისაგან თავისუფალნი [illegible] თავისთავათ იგულისხმება, რომ თუ ამა თუ იმ შემთხვევაში საკმაო იქნება რეგულიარულ ჯარის ძალა, გვარდია სამოქმედოთ არ გამოვა. მაგრამ თუ დადგება ისეთი დრო, რომ ჯარი საკუთარ ძალით ვერ გაუმკლავდება მტერს, მაშინ მის საშველათ გამოდის სახალხო გვარდია. ის გარემოება, რომ გვარდია გამოდის მთავრობის ან საბჭოს თავმჯდომარის განკარგულებით, სრულიად უზრუნველყოფს გვარდიის მორჩილებას ხალხის წინაშე. ამნაირათ, როგორც რეგულიარული ჯარი, ისე სახალხო გვარდია, ერთსა და იმავე მიზანს ემსახურებიან იმ განსხვავებით, რომ სხვადასხვა გვარი ორგანიზაცია აქვთ. და თუ ომის დროს მოხალისეთა რაზმების შედგენა სასურველათ ითვლება, რატომ არ უნდა იყოს სასურველი სახალხო გვარდია, რომელიც შეგნებულ და ზნეობრივათ ფხიზ მოხალისეებიდან დგება.

ჩვენ საჭიროთ არ მიგვაჩნია, აგრეთვე დავმალოთ ჩვენი მისწრაფებანი, რომელიც ჩვენს პარტიულ პროგრამაშიაც არის გამოხატული: რეგულიარული ჯარი ჩვენ მიგვაჩნია გარდამავალ საფეხურათ, რომელსაც საყოველთაო სახალხო მილიციის შედგენა უნდა მოყვეს. ეს, რასაკვირველია, იმას არ ნიშნავს, ვითომ ჩვენ ნაკლებ ყურადღებას ვაქცევდეთ იმ ჯარისკაცებს, რომელნიც რეგულიარულ ჯარში შედიან. ისინიც ხომ იგივე მუშებია და გლეხები. და მხოლოდ უსირცხვილო დემაგოგებს შეუძლიათ დაგვაბრალონ, ვითომ ჩვენ წინააღმდეგნი ვიყვეთ იმ გლეხების და მუშების, რომელნიც რეგულიარულ ჯარში შედიან და უპატრიოტესობებს ვაძლევდეთ იმ გლეხებს და მუშებს, რომელნიც გვარდიაში იქნებიან: ჩვენ გვინდა შევქმნათ შეიარაღების ისეთი ფორმა, რომელიც საუკეთესოთ დაიცავს ხალხის ინტერესებს, ასეთი კი სახალხო მილიციაა. მაგრამ სანამ მილიცია შეიქმნებოდეს, რაც დიდ დროს მოითხოვს, ჩვენ გვინდა ვიყოლიოთ ერთის მხრით რეგულიარული ჯარი. ხოლო მეორე მხრით სახალხო გვარდია. ასეთია ჩვენი სურვილი, ასეთია საზედნიეროთ, მთელი დემოკრატიის სურვილიც. გამონაკლისს შეადგენენ მხოლოდ ქართველი ნაციონალ-დემოკრატები, ეგრეთ წოდებული ბოლშევიკები და მემარცხენე სოციალისტ რევოლიუციონერები და ოსეთის შოვინისტები, რომელნიც თვალთმაქცურათ ატარებენ სოციალისტურ სამოსელს.

ამ ხალხის მტრების ასალაგმავათ და საქართველოს დამოუკიდებლობის დასაცავათ რეგულიარულ ჯართან ერთად საიმედო ძალას წარმოადგენს სახალხო გვარდია. ამაშია ახალ კანონის აზრი და მნიშვნელობა.

მესხეთში და ჯავახეთში

(მგზავრის წერილები).

III

დღეს, 12 ივნისს, ოსმალთა ოფიცერმა ბაკი-ბეიმ განუცხადა ჩვენი სამხედრო მთავრობის წარმომადგენელს პოლ. გედევანიშვილს, რომ ახალციხეში შემოდის ორი ბათალიონი ოსმალთა ჯარებისა. ერთი მათგანი რეგულიარულია, ხოლო მეორე ადგილობრივ მაჰმადიანებისაგან შესდგება. ასე ამბობენ თვით ოსმალოს ოფიცრები. ცოტა უხერხულ მდგომარეობაში ვართ, ჯერ ჩვენი ჯარი ახალციხიდან არ გამოსულა. თუმცა მთელი არტილერია გამოვზიდეთ ბორჯომისაკენ, მაგრამ თვით ჯარი გენერალ მაჭავარიანის დაჟინებითი მოთხოვნით, ახალციხიდან ფეხს არ იცვლის მას სურს, რომ ოსმალებს დააცლევინოს ჯერ აწყური და აბასთუმანი და შემდეგ ეს ჯარიც ამ ადგილებში დაბინავდეს. საზავო ხელშეკრულების ძალით ეს ადგილები საქართველოს ტერიტორიაში შედიან, მაგრამ ჩვეულებრივი ოსმალთა პოლიტიკოსებისა აქაც გამოჩნდა. ოსმალოს ოფიცრები ამბობენ: „რეგულიარული ჯარი აქ ცოტა გვყავს, ადგილობრივ ხალხს კი არავითარ არ სურს აბასთუმნის და აწყურის დაცლა, გვაცალეთ ცოტა, მოვიყვანოთ ჯარი და ამ ადგილებსაც ჩაგაბარებთ". ამასობაში კი ახალციხეს ვცლით, ჩვენი ჯარი რაღაც ხაფანგში ემწყვდევა, ვინაიდან მას გვერდით იქნებიან ოსმალოს ჯარისკაცები. [illegible] არის მოსალოდნელი, ოსმალებზე საშინლად გაჯავრებულ ჯარს ჯვარედინი შეუძლია ჩაიდინოს და ჩვენც ამას [illegible].

ან განა გასამტყუნარი არიან ახალციხელი ჯარისკაცები? მათ გადაუწვეს სახლკარი, დაუხოცეს ცოლ-შვილი, წაართვეს ცოცხალი საქონელი და შინაური ქონება, ნამუსი აუხადეს ოჯახს. ერთი სიტყვით, გაიმეორეს ის, რაც მეხუთმეტე-მეთექვსმეტე საუკუნეში ოსმალებმა ჩაიდინეს მესხეთში და შემდეგ კი ამას დაერთო სპარსელთა შემოსევაც.

დღეს გადმოაბიჯებს ახალციხის კარებზე ოსმალეთის ჯარი, დღეს ქართველი მეომრები, ვინ იცის, მერამდენეჯერ სტოვებენ მესხეთის გულს, სადაც ისტორიულათ ბრძოლას აწარმოებდნენ სამხრეთის ბარბაროსთა წინააღმდეგ, რასაც მოგვითხრობს დანგრეული ციხეები, აოხრებული ტაძრები და მონასტრები. 90 წლის განმავლობაში თავისუფალი თამარის ციხე, დღეს კვლავ მოყვა მისი მუდმივი მტერთა ბორკილებში და შიგ ესაფრება ის ხალხი, ვისი წინააღმდეგაც შექმნა ციხე თამარმა. მკითხველო, შენ არ იცი როგორი მოხუცია ეს ციხე, რამდენი ამბები იცის მან ჩვენი წარსულიდან, რამდენი ტანჯვით სავსე და მწუხარე დღეები უნახავს მას იმ მტრისაგან, რომელიც დღეს შენც გვწვდა, შემოიჭრა შენს ოჯახში და მგლოვიარეთ გახადა, საიდუმლოებითაა მოცული ამ ციხის წარსული, აქა იქ დარჩენილი წარწერები გვაძლევენ წარმოდგენას, რომ ის არსებობდა ჯერ კიდევ მეათე-მეთერთმეტე საუკუნეში, როცა მას ბიზანტიის იმპერატორები ფლობდნენ და ციხეს კი „დაიკს" უწოდებდნენ. 1227 წელს მესხეთი თამარის ხელში გადავიდა და დანგრეული „დაიკი" კვლავ აღმართა. ამ დღიდან მას ახალი ციხე უწოდეს. მეთექვსმეტე საუკუნის დასაწყისში კი თამარის ციხე გადავიდა სულთან მურად მესამეს ხელში, რომლის სიკვდილის შემდეგ მესხეთ-ჯავახეთში შემოიჭრენ სპარსელები და ისედაც აოხრებული ქვეყანა კიდევ უფრო ააოხრეს, ხოლო ცურად მეოთხემ 1674 წ. ის კვლავ წაართვა სპარსეთს და ახალციხე-ჯავახეთი ამ დღიდან მოკიდებული, ვიდრე 1828 წლამდე ოსმალეთის ხელში იყო.

აბა წარმოიდგინი, მკითხველო, რამდენი უბედურება და განადგურება უნდა აეტანა მესხეთის ხალხს მთელი ამ საუკუნოების განმავლობაში!.. გასინჯე თვით შენ თავზე: ვერ მოგითმენია ბათუმში და ოზურგეთში ერთი თვით მტრის თარეში, ვერ შერიგებიხარ, რომ ოსმალეთის საზღვარი ჩოლოქთან გაქვს, ხოლო უბედური მესხეთი და ჯავახეთი კი საუკუნოებით დაჯეგილია ბარბაროსთა ქუსლებით, განადგურებულია მისი კულტურა, აოხრებულია ხალხის ყოფა ცხოვრება და ყველა ამას მოგვითხრობს უსიტყვოთ მეომართა ძველი საფლავები, დანგრეული სოფლები და ციხეები.

რა ვქნა, ვერ წარმომიდგენია, რომ დღეს, როცა მეგონა ჩვენი ხალხი ძლიერი იყო, როცა მწამდა, რომ ის იარაღით ხელში დაიცავდა სამშობლოს და თავისუფლებას, აი სწორედ ამ დროს მონობის უღელში ვაბამთ, ოსმალეთის მონობის უღელში, იმ მხარეს, რომელიც აკვანია ჩვენი კულტურის, რომელიც მექა და მედინაა ჩვენი ხალხის... ნუ თუ ეს ტანჯვა ხანგრძლივი იქნება, ნუ თუ ეს ციხე სამუდამოდ ამ ბარბაროსებს დარჩებათ? ვფიქრობ და ვუცქერი, თვალებს ვერ ვაშორებ დიდ ციხეს, რომელშიც დღეს უნდა შევიდეს ოსმალეთის ჯარი.

და თითქო განგებ, თითქო გულმოსაკლავათ ციხიდან მომესმა მოლის აკანებული ხმა.

— გათავდა უკვე...—ჩაილაპარაკა რაღაც მოწყენილათ ჩემს გვერდით მიმავალმა ამხანაგმა, როცა გავიგონეთ მოლის ხმა და ფოცხოვის წყლის ხიდზე ძალაუნებურათ შევჩერდით.

მეჩეთში სამლოცველოთ მოუწოდებს მოლა ხალხს, მარა დღემდე ახალციხეში არ იყო მეჩეთი, ვინაიდან ქალაქში მაჰმადიანებიც არ სცხოვრობდნენ. ეხლა კი ციხის ტაძრიდან მოუძვრიათ ჯვარი, ჩვენი ჯარის ეკლესია მეჩეთად გადაუკეთებიათ. არა იმისთვის, რომ რწმენით [illegible] და მეწყინა,—არა იმისთვის, რომ ფანატიზმი [illegible] ჩემში და გული მომიკლა მოლის ხმამ [illegible] ეკლესიის [illegible]... არა, მე ამაზე არ ვფიქრობდი. მე მხოლოდ თვალწინ მიდგა ჩვენი ხალხის ტრაგედია და განსაკუთრებით კი მესხეთის და ჯავახეთის, რომლის ისტორია ერთი დაუსრულებელი ტანჯვა-წამება და კულტურის ბარბაროსობაზე დამორჩილებაა.

ვინ იცის, იქნებ ასე, ამავე ხმით კაკანებდა მაშინაც მოლა, როცა 1508 წელს საქართველოს მოსტაცეს მისი გული, მისი კულტურის აკვანი და სულთანმა მურადმა თამარის ციხის კარებზე ჩამოკიდა თვისი მახვილი, რომელიც გულს უხვლეტდა შემდეგ მესხებს მთელი სამი საუკუნის განმავლობაში.

დილიდან საღამომდე ხალხი ოსმალეთის ჯარის მოლოდინშია. არავის, ვგონებ ისე არ ეინტერესება ამ ჯარის ნახვა, როგორც ჩვენ ჯარისკაცებს. გულმოკლული დადიან ქუჩებში და სავსე არიან ტანჯვით. დღეს თვისი ადგილი უნდა დაუთმონ მტერს. „ნეტავი ღირსეული მტერი მაინც იქნებოდეს, ნამდვილი ჯარი მაინც შემოვიდოდეს, მაშინ ვიტყვით, რომ ძლიერებმა დაგვამარცხეს სუსტები, ამბობენ ჯარის კაცები.

ასე საღამოს პირი იქნებოდა, რომ აწყურის მხრიდან გამოჩნდენ ჯარები. ხალხი აჩოჩქოლდა და უცდის მათ ქალაქში შემოსვლას.

ფოცხოვის ხიდთან ვდგევართ. ზოგი ოფიცრებია, ჯარისკაცები და ადგილობრივი ინტელიგენცია—ჩვენი მასწავლებლები. ჩვეულებრივად მშვენიერი საღამოა, ერთი იმ საღამოთაგანი, რომელიც ასე მომხიბვლელი, სათუთი და დამატკბობელი არის ახალ-ციხეში. ის იყო გამოჩნდა ოსმალთა დროშა, რომ ცრემლები ვერავინ შეიმაგრა. მოდიან ეს შემოგლეჯილი და ბრბოს მსგავსი ხალხი, თითქმის ყველანი ადგილობრივები არიან, ნაკლებათ სჩანან ასკერები, ხოლო ბათალიონს უკან ჯორებით მოყვებიან 25 ასკერი. აი ეს იყო მეორე ბათალიონიც.—ვის ჩავბარდით, ვის? ვაი შერცხვენილო ჩვენო თავო!—წამოიძახა ჩვენს გვერდით მდგარმა ჯარისკაცმა, რომელიც თავიდანვე დიდს შრომას ეწეოდა ჯარების ორგანიზაციის შესაქმნელათ.

და როცა ვბრუნდებოდით ხიდიდან, მე სულ მესმოდა ამ ჯარისკაცის ხმა „ვის ჩავბარდით, ვის?" და ამავე დროს, როგორც გველი არ მშორდებოდა მოლას აკაკანებული ხმა, ციხიდან რომ ხალხს მოუხმობდა.

მოვდიოდით მგლოვიარენი, თვალცრემლიანი, დათალხულნი... სამარის ცივი მიწა გადავაფარეთ ჩვენს ახალციხეს და დაიბადა ახალი ახალციხე ძველი ბორკილებით, ოსმალეთის ახალციხე. ჩვენ მოგვიკვდა მოხუცი, მოსიყვარულე მამა, ჩავასვენეთ ის კუბოში და ცრემლებით ვილრჩვებით, მარა ხარობენ მონები, ხარობენ ისინი, ვინც კისერზე რკინის უღელით შემოდიან დღეს ახალციხეში. მონას ხომ არ შეუძლია დაუტეოს თავისი არსებობა. ეს ხალხიც მონებია, მონა თავისი ბეგების, მონა მოლების და ფაშების.

წავიდა ყაზარმებისკენ ოსმალოს ჯარი და ჩვენ კი ნელა მივაბიჯებთ ქალაქისაკენ. ერთად ერთი ადგილი, სადაც მიგვესვლება, სადაც შევვიძლია ცოტათი მაინც მოვისვენოთ, ეს ქართველი მაჰმადიანების სასარგებლოთ გახსნილი „ძმური ნუგეშია". და როცა შიგ შევედით, თვალწინ წარმომიდგა უმადური შვილი, რომელსაც დედამ ძუძუ აწოვა, ალერსით გაზარდა, თვით ქერივ-ობერი იკლებდა ყოველივეს და ობოლ შვილს ზრდიდა. მარა შემდეგ შვილმა ის დაავიწყა, ალერსი ზიზღით შეუცვალა, ხოლო თფილი, მშობლიური გრძნობის ნაცვლად ზურგში მოღალატურ თ დანა დასცა.

ბჭარლების დასახმარებლათ გაეხსნიათ ეს, დღესაც არიან 20-დე უპატრონო მაჰმადიანი ბავშვები ახალციხის საქველმოქმედო საზოგადოების თავშესაფარში. მასწავლებელი ქ. ჯ—ლი როგორც ღვიძლ შვილებს ზრდიდა მათ, ეალერსებოდა და უყვარდა და როცა ეხლა ვხედავ მას აქ, ის მუდამ მხიარული, ეხლა ცრემლებით ილვრება და ამბობს:

— არა, ამ დღიდან ვერ ვზრდი... ალბათ, ეხლა ჯავრით გულზე ამბობს ასე, თორემ ვიცი თავშესაფარში [illegible] დღიდან მოაკლებს ამ უპატრონო ობლებს თავის ალერსს.

საჩაიე ხალხით გაივსო. ერთი მხრით სხედან ჩვენი ჯარისკაცები და ოფიცრები [illegible] [illegible] ბეგები და ადგილობრივი [illegible] [illegible] ოჯახია. ჩვენები [illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

არ მიდიან მათთან და მოწყენილნი, უსიტყვოთ სხედან. მეორე წრე კი იცინის, მხიარულებს, მარა უხერხულია თვით მათთვისაც ეს მხიარულება.

და თითქო სულ თათანის საგალობელი, გაისმა ჩვენების წყობრი, ტკბილი ხმა. ვერ არის ჩვეულებრივათ იმედიბით სავსე ეს სიმღერა, რაღაც ი[illegible] დაყვება მას, მარა გარკვევით კი ისმის:

„ბრძოლა, ძმებო, ბრძოლა მამაპაპური,
ოსმალთაგან გვეღუპება მამული"...

უკანასკნელი ხმები ჯერ კიდევ არ გაფანტულიყო, რომ ადგნენ ბეგები და წავიდნენ. ერთი მათგანი წარსულში ჩვენ ერთგულებაზე გვეფიცებოდა, მარა მოღალატემ დღეს ვერ გაუძლო მათი ღალატით მიერ დამარცხებულ ძმებთა ხმას და თავჩაქინდრული მოგვშორდა.

მეორე დღეს გენ. მ—საგან დეპეშა მივიღეთ. უნდა წავსულიყავით სამი პირი აწყურში მივდივართ პოლკ. გედევანიშვილი, ოსმალთა დივიზიის შტაბის უფროსი ჰაიდარ-ბეი და თან მივყვები მეც. დივიზიის შტაბი ახალციხეში გიმნაზიის შენობაში გადაიტანეს, აქ იყრიან ეხლა თავს ყველა რეაქციონერი ბეგები და ფაშები. თვით დივიზიის უფროსი ჰამიდ-ბეი ახალციხეში არ არის, ის ჯარით წასულია ახალქალაქის მაზრისკენ, მარა დაჟინებით ამბობენ, რომ ის ურავლის სანჯაყისკენ წავიდა, ვინაიდან მაჰმადიანებმა უარი განაცხადეს ჯარში წასვლაზე და დამსჯელი ექსპედიცია წაიყვანა დივიზიის უფროსმაო. ერთი მეეტლე მიამბობს, თუ როგორ ესროდენ გუშინ ურაველს ზარბაზნებიდან და როგორ მოკლეს მოლა, რომელმაც ოსმალოს აფიცრებს უარი უთხრა ჯარის მიცემაზე. ეს მეეტლე იქიდან მოდის. დანამდვილებით ეს არ ვიცით, მარა თუ მივიღებთ მხედველობაში მაჰმადიანთა საერთო სულიერ განწყობილებას, მაშინ აშკარა იქნება, რომ ყველა ეს შესაძლებელია და, ვგონებ, აუცილებელიც.

ის იყო უნდა წამოვსულიყავით ეტლით აწყურისაკენ, რომ აბასთუმნიდან შტაბს მოადგა ეტლი, საიდანაც გ დმოვიდენ ჩემი ნაცნობები აბასთუმანის წითელი ჯვრის საავადმყოფოდან.

მეტათ დაინტერესებული ვარ აბასთუმანის ბედით. ჩვენ ის ბათუმის დაცემის მეორე დღეს დავტოვეთ და ამ დღიდან არაფერი ვიცით. ყველას გააწუხებს სასახლეების და მხატვრული, ისტორიული ნივთების ბედი. ამავე დროს კი ვეჭვობთ, რომ ის გადარჩენილიყოს, ვინაიდან ოსმალთა მარადიორები განა დაინდობენ კულტურულ განძს, განა ანგარიშს უწევენ საერთო საკაცობრიო ღირებულების ნივთებს?

ჩვენი შიში გამართლდა. წითელი ჯვრის მოსამსახურეთა გადმოცემით, აბასთუმანი განადგურებულია. სასახლის მთელი ნივთები წაღებულია. ის ოსმალთა აფიცრებმა კონსტანტინეპოლში გაგზავნეს, არ დაუტოვებიათ თვით სასახლის ბიბლიოთეკაც კი, მეტათ მდიდარი, იშვიათი ბიბლიოთეკა. სასახლიდან მოუხსნიათ ფანჯრები და კარები, გაუტანიათ ძვირფასი ვერცხლეულობა და შესანიშნავ მხატვართა სურათები. კიდევ უარეს სურათს წარმოადგენს კერძო აგარაკები. სახლები სრულიად დაძარცულია, აოხრებული და დამტვრეული, ბრბო დათარეშობს შიგ და რასაც უნდა, იმას ჩადის. პრინცი კაჯარის პოლკი, რომელიც ამიერ კავკასიის კომისარიატს ემორჩილებოდა, ფაქტიურათ ოსმალეთის ჯარია. ამბობენ, თვით კაჯარმა წაიღო ძვირფასი ხალიჩები და ნივთებიო. იმასაც ამბობენ, რომ ამ რაიონის კომისარმა ბახშირ-ბეგ მაჩაბელმა გაზიდა ნაწილი სასახლის ავეჯეულობისაო.

თვით მაჰმადიანები ძალიან უფრთხიან აბასთუმანზე ლაპარაკს. ახალციხეში ჩამოვიდა პრინცი კაჯარელი, უნდა თფილისისკენ წამოსვლა, მარა ეშინია „სამოსუდის" ბორჯომში. თვით მას თავი სრულიად უდანაშაულოთ მიაჩნია: „მე ვინ მკითხავდაო", მაგრამ იცის ყველამ, რომ კაჯარმა და კომპანიამ მოამზადა ახალციხის ტრაგედია, გაძარცვეს აბასთუმანი და დღეს, დამყარებულნი ყაჩაღთა ბრბოზე, არ სურთ არც აბასთუმანის და არც აწყურის დაცლა.

როცა გზაში აწყურისკენ მოვდიოდით, ოსმალთა დივიზიის შტაბის უფროსმა ჰაიდარ ბეიმ, ოსმალთათვის ჩვეულებრივი თვალთმაქცობით დაიწყო, რომ „ახალციხის აღება ძალით არ გვინდოდა, თორემ დღემდე ათჯერ ავიღებდითო".

— ეხლა გამარჯვებულები ხართ და ყველაფერის თქმა შეგიძლიათ, მარა არა მგონია შორს წასულიყავით იმ ჯარით, რომელიც გუშინ მოიყვანეთ—უპასუხა პოლკოვნიკმა გედევანიშვილმა.

შემდეგ გამოტყდა, რომ 1 მაისს სარისთან ბრძოლის დროს ჩვენ ჯარს ჰაიდარ-ბეი დაუჭერია. ქრილობა სრულიად ეხლაც არ აქვს მორჩენილი.

ჩვენდა გასაკვირლათ აწყურში შტაბის უფროსმა იქ მისულ მაყაშვილს განუცხადა, რომ აწყურის დაცლა მას არ შეუძლია, მივიღე ვეხიბ ფაშის [illegible] სადაც ნათქვამია, რო[illegible] ოსმალეთის [illegible]

დალი. ეს ჩვენთვის მოულოდნელი იყო, მარა სრული დარწმუნებული, რომ ოსმალოს აფიცერი დროს გასაჭიანურებლათ ხრიკებს მიმართავდა, ჩვენ საღამოს წამოვედით ბორჯომისკენ, საიდანაც ბაკურიანის გადმოხვეწილებისკენ და ჯავახეთისკენ უნდა წავსულიყავით.

ლ—ო.

(დასასრული იქნება).

დეპეშები

(ამიერ-კავკასიის დეპეშათა სააგენტო).

22 ივნისი.

ბერლინი. დასავლეთის ფრონტი. კრონპრინც რუპრეხტის ჯარი. მოწინააღმდეგე განაგრძობს მთელ ფრონტზე ძლიერ იერიშების მოტანას, მაგრამ ჩვენ იგი ყველგან მოვიგერიეთ. ალბერის ჩრდილოეთით ინგლისელების იერიშები არ დამთავრდა მათი გამარჯვებით, ჩვენ დიდი ზარალი მივაყენეთ.

გერმანიის კრონპრინცის ჯარი. ფრანგები ნუანის სამხრეთ დასავლეთით და ამერიკელები შატოტიერის ჩრდილო-დასავლეთით იერიშებს აწარმოებენ, მაგრამ ვერ იმარჯვებენ. მათ დიდი ზარალი ნახეს, წამოვიყვანეთ ბევრი ტყვეები. რეიმსის სამხრეთ-დასავლეთით ჩვენ წამოვიყვანეთ ტყვეთ იტალიელები. გრეილსა და მონტონის შუა ფრანგებმა ორჯერ დაუშინეს ყუმბარები ჰოსპიტალებს.

სტამბოლი. პალესტინის ფრონტი. საომარი მოქმედება ჩვეულებრივ ჩარჩოებს არ სცილდება. ორივე მხრით სწარმოებს საარტილერიო სროლა. ბევრი შეტაკება მოხდა ჰაერში.

პარიზი. სწარმოებს საარტილერიო ბრძოლა მონტ-დიდიერისა და უაზის შუა და მდ. ენის სამხრეთით. სხვა ფრონტებზე დღე და ღამის განმავლობაში სიწყნარე იყო.

საქართველოს ეროვნული საბჭო

(21 ივნისის სხდომა).

თავმჯდომარეობს ი. ბარათაშვილი.

დღიური წეს-რიგი ასეთია:

1) შემოსული კანონ-პროექტი კომისიებში გადაცემათ.

ა) ფინანსთა და ვაჭრობა-მრეწველობის სამინისტროსთან საქონლის გაცვლა-გამოცვლის დროებითი კომიტეტის დაარსება.

ბ) სამკურნალო მადნეულ აბანოების, ტბების, ტალახების და მათ გარშემო მდებარე ადგილების კონფისკაციის შესახებ.

გ) მინისტრთა, მინისტრების ამხანაგთა და ეროვნულ საბჭოს თავმჯდომარის ჯამაგირები და საწარმომადგენლო ხარჯების შესახებ.

2) ეროვნული საბჭოს მორიგი კრებების დღეების დანიშვნა, 3) განხილვა სახელმწიფო კონტროლის დაარსების კანონ-პროექტისა, 4) კანონ-პროექტი სახალხო გვარდიის შესახებ.

კრების გახსნის შემდეგ თავმჯდომარის წინადადებით კრებამ ფეხზე ადგომით პატივისცა ვერაგულად მოკლულ ეროვნულ საბჭოს წევრ ვლ. გობეჩიას ხსოვნას.

კომისიებში გადასაცემად შემოსული კანონ პროექტები საბჭომ გადასცა კომისიას და თანახმად მთავრობის მოთხოვნილებისა კომისიებს მისცა ვადა ოთხი დღე, რომლის განმავლობაში კომისიებმა უნდა გაარჩიონ ზემოთ აღნიშნული კანონ-პროექტები და წარმოუდგინონ მთავრობას ეროვნული საბჭოს მორიგი კრებების დღეების დანიშვნის შესახებ მოხსენებას აკეთებს რ. არსენიძე, რომელიც ამბობს, რომ საბჭოს თავმჯდომარის ხელმძღვანელობით მოხდა ყველა კომისიების თავმჯდომარეების კრება საბჭოს მორიგი კრებების დანიშვნის შესახებ. კრებამ საჭიროთ სცნო კვირაში ორჯერ იქნას საბჭოს კრება მოწვეული: სამშაბათობით და პარასკევობით (ამ დღეებში კომისიებში მომუშავე პირთ საშუალება ეძლევათ დაესწრონ საბჭოს კრებებს, დანარჩენ დროს კომისიაში მუშაობას აწარმოებენ დილის 10 საათიდან შუადღის 2 საათამდე). საბჭომ ეს დადგენილება მიიღო იმ შესწორებით, რომ კრება უნდა გაიხსნას 11 საათზე და გაგრძელდეს 3 საათამდე)

სახელმწიფო კონტროლის დაარსების კანონ-პროექტს კითხულობს საფინანსო და საბიუჯეტო კომისიის მონდობილობით ლორთქიფანიძე. კანონ-პროექტში ნათქვამია: სახელმწიფო კონტროლი უნდა იყოს თავისუფალი, დამოუკიდებელი და ხალხის ნების გამომხატველი. კონტროლიორს ირჩევს ეროვნული საბჭო, ის მხოლოდ მის წინაშე არის პასუხისმგებელი, სახელმწიფო კონტროლიორი არ შედის მინისტრთა კაბინეთში. კონტროლი უნდა იყოს საჯარო. კანონ-პროექტი შესდგება შემდეგი სამი მუხლისაგან, რომელიც საბჭომ ერთხმათ უკამათოთ მიიღო:

1) დაარსდეს საქართველოს რესპუბლიკაში სახელმწიფო კონტროლი, რომელიც არ შედის მინისტრთა კაბინეტში და პასუხისმგებელია ეროვნული საბჭოს წინაშე.

2) უთანხმოებას კონტროლსა და რესპუბლიკის მთავრობას შორის არჩევს ეროვნული საბჭო.

3) საქართველოს ტერიტორიაზე მომქმედ კანონების ის მუხლები, რომელნიც ეწინააღმდეგებიან ამ დებულებებს კონტროლის არსებობისას, გაუქმებულ უნდა იქნას.

შემდეგ საბჭო გადადის სახალხო გვარდიის დაარსების კანონ პროექტის განხილვაზე. ნაციონალ დემოკრატებმა, როგორც 15—16 ივნისის კრებებზე გაილაშქრეს რევოლუციის მონაპოვართა წინააღმდეგ, ამ სხდომაზედაც ერთხელ კიდევ დაგვანახვეს თავიანთი ნამდვილი სახე, მათ გაილაშქრეს წითელი გვარდიის წინააღმდეგ.

სახალხო გვარდიის დაარსების კანონ-პროექტის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ნ. ჟორდანია *), რომელიც შემდეგს ამბობს: სამხედრო კომისიამ გადაეცა სახალხო გვარდიის კანონ-პროექტი საბჭოს პრეზიდიუმისაგან. უკანასკნელში კი ეს კანონ-პრ. შეტანილი იყო ს.-დემოკრატიულ ფრაქციის მიერ. შემდეგ მომხსენებელი ეხება წითელი გვარდიის დაარსების ისტორიას ამიერ-კავკასიაში, აღნიშნავს ყველა იმ დაბრკოლებებს, რომელიც წინ გადაეღობა თფილისის ალმასრულებელ კომიტეტს გვარდიის შედგენაში, დაწვრილებით ამბობს იმაზე, თუ რა გზით შეიძინა აღმ. კომ. თოფები გვარდიისათვის, შემდეგ აღნიშნავს გვარდიის მოღვაწეობას რევოლუციის მონაპოვართა განმტკიცებაში, რუს ეშელონების გამგზავრების დროს და საერთოდ საქართველოს სხვადასხვა ადგილებში ანარქიის ჩაქრობის საქმეში. მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ ოსმალეთთან დადებულ ხელშეკრულობით საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობა ვალდებულია ყოველგვარი „ბანდა" ჩვენს ტერიტორიაზე [illegible], ბანდათ ითვლება ყველა ის შეიარაღებული ნაწილი, რომელიც სახელმწიფო კანონების გარეშე არსებობს, ამიტომ ჩვენი წითელი გვარდია, რომ ბანდათ არ იქნას მონათლული, საჭიროა მიეცეს მას ლეგალური სახე, ის ჩარიცხულ იქნას სახელმწიფო კანონების ფარგლებში. გვარდიაში კანონ-პროექტის თანახმად შეიძლებიან ყველა ისინი, ვისაც სამხედრო ბეგარა არ ეხება, ამიტომ რეგულიარულ ჯარს გვარდიის არსებობა ხელს სრულებით არ შეუშლის. მეორეს მხრით სახალხო გვარდია ბოლოს და ბოლოს სახალხო მილიციაში გადავა. გვარდია უნდა ექვემდებარებოდეს მინისტრთა თავმჯდომარეს და როცა უკანასკნელს არ აქვს საშუალება გამოიწვიოს გვარდია, მაშინ ასეთი უფლება ეძლევა საბჭოს თავმჯდომარეს, უკიდურეს შემთხვევაში რაიონის შტაბსაც შეუძლია გამოიწვიოს გვარდია, მხოლოდ ამის შესახებ უნდა აცნობოს მთავრობის თავმჯდომარეს.

ვაჩნაძე. (ნ. დ.) მთელი თავისი არსებით ილაშქრებს სახალხო გვარდიის წინააღმდეგ ნაც. დემოკრატების სახელით. ამბობს, რომ წითელ გვარდიას არაფერი არ გაუკეთებია, ის გარეშე მტრების წინააღმდეგ უძლური აღმოჩნდა, შეტაკების დროს გარბოდა და სხვ. უნდა შევქმნათ რეგულიარული ჯარი და სახალხო გვარდიის კანონპროექტი უარვყოთ.

მით უმეტეს არავის არსებობა ერთ სახელმწიფოში შეუძლებელია, რეგულიარულ ჯარსა და გვარდიას შორის იქნება ერთგვარი ანტაგონიზმი, რომელიც შეიარაღებულ ძალას დაასუსტებს. მე ვერ წარმომიდგენია ისეთი შტაბი, სადაც შედის ვიღაც [illegible], რომელიც „ბორბა"-ს ფურცლებზე საქართველოს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ ილაშქრებდა (ხმები: ტყუილია. ხმაურობაა). ორატორი მოითხოვს, რომ საბჭომ უარყოს კანონ-პროექტი გვარდიის დაარსების შესახებ.

ახმეტელაშვილი (რად. დემ.) აღიარებს შეიარაღებულ ძალის საჭიროებას და მოითხოვს რეგულიარულ ჯართან ერთად არსებობდეს გვარდია მხოლოდ სამხედრო მილიციის სახით.

ვ. ჯუღელი. მე პირადათ დიდათ უკმაყოფილო ვიქნებოდი, რომ ჩვენი კანონ პროექტის წინააღმდეგ ნაციონალ-დემოკრატები რომ არ წასულიყვნენ და ის მიეღოთ. მათი ამ კანონ-პროექტის წინააღმდეგ ლაშქრობა ამტკიცებს იმას, რომ კანონ-პროექტი დემოკრატიის სასარგებლოდ ყოფილა შედგენილი. წითელი გვარდია არა თუ ხელს შეუშლის რეგულიარულ ჯარს, პირიქით, გააძლიერებს მას. ორატორი ეხება წითელი გვარდიის ღვაწლს, რევოლუციის მონაპოვართა განმტკიცებაში და ანარქიის ჩაქრობაში, მე მჯამს, რომ ჩვენი გლეხობა გამოფხიზლდება და გვარდიას არ მოუხდება ბრძოლა ჩვენებურ „ბოლშევიზმთან", მას დარჩება მხოლოდ შინაურ მტრებთან, დემოკრატიის მტრებთან ბრძოლა. რეგულიარული ჯარის სისტემა იმნაირათ არის მოწყობილი, რომ თუ ვინმეს ჩაუვარდა ხელში მთავარი აპარატი, ის მას თავის სასარგებლოდ გამოიყენებს. აი სწორედ ასეთ დროისთვის დემოკრატიის ინტერესებს უარეს დამცველათ სახალხო გვარდია უნდა გამოვიდეს. სანამდის რევოლუცია სცოცხლობს, მანამ წითელი გვარდია იარაღს არ დაყრის და ის შეებრძოლება დემოკრატიის, როგორც გარეშე, ისე შინაურ მტერს. შემდეგ ორატორი ეხება ნაციონალ-დემოკრატების მამულიშვილურ მოღვაწეობას, და ამბობს, რომ ისინი ყველაზე მეტს გაჰყვირიან მამულის დაცვაზე, საქართველოს არსებობაზე, მაგრამ ფრონტზე მე ისინი არ მინახავს. ფრონტზე ვხედავდი ს. ფედ. ს. რევ. ს. დ. ნაციონალ-დემოკრატები კი არ ჩანდენ, ნაც.-დემოკრატები გარეშე ძალაზე აპირობენ დაყრდნობას, ჩვენ კი ან საკუთარი ძალებით გავუმკლავდებით მტერს, ან მთლად დავიღუპებით. (ტაში).

გ. გიორგაძე. სამხედრო მინისტრი. ჩვენი დეკლარაციის უმთავრესი მუხლი იყო საქართველოს დამოუკიდებლობის, მის სუვერენიტეტის დაცვისათვის ზრუნვა. ეს კანონ პროექტი სწორედ აქეთკენ არის მიმართული. და ამიტომ მთავრობა მას მხარს უჭერს, მით უმეტეს, რომ კანონპროექტი სახალხო გვარდიის დაარსების შესახებ უზრუნველყოფს რეგულიარული ჯარის არსებობას. დღეს, როცა უნდა აშენდეს ახალი ჯარი, შეიქმნას ჯარის ორგანიზაცია, გვარდიის ხელის კვრა, ეს მეტი რომ არ ვთქვა, გაუგებრობა იქნებოდა. მართალია რეგულიარულ ჯარსა და სახალხო გვარდიას შორის ანტაგონიზმი აღარ უნდა არსებობდეს. ჩვენ უნდა ვეცადოთ არ იყოს ეს ანტაგონიზმი, იგი აღარ უნდა არსებობდეს. მე როგორც სამხედრო მინისტრი, ვეუბნები ჩვენს ჯარს, რომ ჩვენ წითელ გვარდიას ხელი უნდა გაუწოდოთ და ხელი ხელ ჩაკიდებული ვიაროთ დემოკრატიის საქმეების საკეთებლად (ტაში) შემდეგ ორატორი ეხება წითელი გვარდიის მოღვაწეობას და ამბობს, რომ ბორჯომში ერთი თვეა, რაც სანგრებში სხედან წითელ გვარდიელები, და თქმა იმისა, რომ მათ არაფერი გაუკეთებიათ, ან არ აკეთებენო, ეს სინდისის წინაშე დიდი დანაშაულია. (ტაში)

ი. გომართელი. (ალ.) ჩვენი ფრაქცია სავსებით მხარს უჭერს კანონ-პროექტს. წითელი გვარდია წარმოშვა რევოლუციის პროცესმა და სანამ რევოლუცია არ დამთავრებულა, მანამ წითელი გვარდიის არსებობა საჭიროა, ვინც გვარდიის წინააღმდეგ ილაშქრებს, ის მიდის რევოლუციის წინააღმდეგაც.

გ. წერეთელი (ნ. დ.) ამბობს, რომ შეუძლებელია ერთ სახელმწიფოში ორი ძალა არსებობდესო. ეს იქნებოდა რესპუბლიკა რესპუბლიკაში. სახალხო გვარდია შედგებოდეს იქნება მარტო სოციალისტებისაგან და ის თვით ს.-დემოკრატებს მოუმზადებს საფრთხეს. ორატორი მოითხოვს კანონ პროექტის უარყოფას.

ჩერქეზიშვილი (ს. რ.) როცა მომენტი მოითხოვს ძალების კონცენტრაციას, ნაციონალ დემოკრატები მოითხოვენ არსებულ ძალების დაშლას. თუ თქვენ გნებავთ ბატონებო დემოკრატიული რესპუბლიკა არსებობდეს ბოლომდის, მაშინ უნდა აღიაროთ, რომ რეგულიარული ჯარი ბოლოს და ბოლოს უნდა მოისპოს და სახალხო მილიცია დაარსდეს. ორატორი ს.-რევოლუციონერთა ფრაქციის სახელით მხარს უჭერს კანონპროექტს.

რ. გაბაშვილი. იმეორებს ნაციონალ-დემოკრატების მიერ წამოყენებულ საბუთებს კანონპროექტის წინააღმდეგ და მთელ ნახევარ საათს ანდომებს პარტიულ კინკლაობას. ის ამბობს, რომ ჩვენ სულ მუდამ [illegible] სამშობლოს დაცვაზე, საქართველოს დამოუკიდებლობაზე და როცა ეს განხორციელდა, აწი რაზე უნდა ვიყვიროთო. (ჟუღელი ადგილიდან: ფრონტზე გაბრძანდით). ჩვენ თავიდანვე წინააღმდეგი ვიყავით ცალკე რაზმების გამოსვლისა და ამიტომ ჩვენ არ გაგვიგზავნია ფრონტზე ცალკე ჩვენი რაზმებით.

ს. მდივანი (ს. ფ.), ჩვენი ფრაქცია სავსებით იზიარებს კანონპროექტს და სავსებით ვეყრდნობით სახალხო გვარდიაზე; თქვენ ვიზე ეყრდნობით? (გ. ქიქოძე: გედევანიშვილის რაზმზე). მე არ მიყვარს მაღალი ფრაზებით ლაპარაკი, მაგრამ ვიტყვი, რომ სინდისიც კარგი საქონელია (ტაში). შემდეგ ის ჩამოთვლის სხვადასხვა ადგილებში ბრძოლის დროს ს. ფედერალისტების რაზმის მოქმედებას და საუკეთესო მებრძოლების დაკარგვას.

ნ. ჟორდანია. თუმცა ყველაფერი ითქვა, მაგრამ საკითხი სერიოზულია და მეც მინდა ვისარგებლო უკანასკნელი სიტყვით. თქვენ იცით, რომ საფრანგეთის დიდმა რევოლუციამ წარმოშვა წითელი გვარდია და იქ არსებობდა რეგულიარულ ჯართან ერთად ეს გვარდია. შვეიცარიაც არსებობს რეგულიარულ ჯართან ერთად სამოქალაქო გვარდია. ასე რომ, ჩვენ აქ გვარდიის დაარსებით ახალი არაფერი არ გამოგვიგონია.

აქ ამბობენ, რომ გვარდიასა და ჯარს შორის ანტაგონიზმი შეიქმნება, მე [illegible] რომ ანტაგონიზმი კი არ შეიქმნება [illegible] ორ ძალთა შორის, არამედ მას ხელოვნურად ქმნიან ზოგიერთები (ტაში). აქ ითქვა, რომ გვარდიას რაღაც პრივილეგიები აქვს, მე ვაცხადებ, რომ იმ ხალხს, რომელიც მოვალე არ არის გვარდიაში იმსახუროს, რომ მიეცეს ცოტა საარსებო ჯილდო ეს არავითარი პრივილეგიით სარგებლობა არ არის, პრივილეგიით ისინი სარგებლობენ, ვინც აქ უსაქმოთ დასეირნობენ. (ტაში). ჩვენ გვინდა ჯარისკაცები და გვარდიელები ერთ და იმავე სიმაღლეზე იდგენ. ნაც.-დემოკრატებმა სთქვეს, რომ თუ 90 პროცენტი მასსისა თქვენ მოგდევთ და ჩვენისთანა უმნიშვნელო პარტიის რატომ გეშინიათო. ჩვენ თქვენი კი არ გვეშინია, უბედურება იმაშია, რომ თქვენ იმედებს ამყარებთ სხვა ძალებზე, რომელნიც ჩვენი ერის ფარგლების გარეშეა (ტაში).

კანონ-პროექტი მიღებულ იქნა 6 ხმის წინააღმდეგ. უპარტიოებმა თავი შეიკავეს. კანონ პროექტის მუხლობრივ განხილვა გადაიდო საღამოს სხდომისთვის.

საღამოს 9 საათზე ისევ გაიხსნა სხდომა ი. ბარათაშვილის თავმჯდომარეობით. გარჩეულ იქნა, კანონ-პროექტი მუხლობრივ და მცირე შესწორებით დამტკიცებულ იქნა, რომელიც დაიბეჭდება სარედაქციო შესწორების შემდეგ.

აკ. ს—უა.

*) ნ. ჟორდანიას სიტყვას სტენოგრაფიულ ანგარიშიდან შემდეგ დავბეჭდ[illegible]

ახალი ამბები

ბაკურიანიდან ჩამოსულ მასწავლებლის სიტყვით იქ გადმოხვეწილთა შორის სხვადასხვა ავადმყოფობაა გავრცელებული. ოსმალეთის ადმინისტრაციასთან მოლაპარაკების შემდეგ გადმოხვეწილნი უკანვე ბრუნდებიან. ახალციხის და ახალქალაქის მაზრებში დარჩენილი გადმოხვეწილნი უპურობის გამო უკიდურეს მდგომარეობაში არიან.

◆ **დამცველმა შტაბმა** დააპატიმრა სახაზინო ტყავეულობის მითვისებისთვის —თ. სავენკო; პოლკის ხაზინის გაძარცვისათვის—ჯარ.-კ. მიხ. ასლამაზიანი; სახაზინო ქონების გაფლანგვისთვის—მოხელე პ. ნიკოლაენკო; კაცის მოკვლისთვის—მ. გოცირიძე.

◆ **მატარებლების დაჯახება.** 20 ივნისს სად. ახტალასა და სადახლოდან გაიგზავნა 2 მატარებელი ტელეფონით წინასწარ გაუფრთხილებლათ. მე-83 ვერსზე ეს მატარებლები ერთმანეთს დაეჯახა. ერთი ორთქლმავალი 4 ვაგონით ერთიანად დაიმსხვრა. დასახიჩრდა 19 კაცი.

◆ **ვისაც გერმანიაში** წასვლა სურს კავკასიიდან, უნდა მიმართონ ნებართვისათვის გერმანიის საელჩოს.

◆ **თელავის მაზრაში** აგრარულ რეფორმის განხორციელების ნიადაგზე უთანხმოებამ იჩინა თავი სადგილ-მამულო კომიტეტებისა და მიწათ-მფლობელებს შორის და აგრეთვე კომიტეტებსა და სოფლების შორის. უკანასკნელი გამოწვეულია იმის გამო თუ ვის განკარგულებაში უნდა იყოს საძოვრები: ექსცესებს ადგილი არ ჰქონია.

◆ **გერმანიის სამხედრო კომისიის** შემდეგი მოწოდებაა დაბეჭდილი ნემეცურ გაზეთ „კაუკაზიშე პოსტის" 22 ივნისის ნომერში: „უსინდისო აგიტატორები ავრცელებენ ყალბ ხმებს გერმანიის წინააღმდეგ და სურთ გამოიწვიონ მხარეში ახალი აღელვებები. ყველა, ვისაც კი უყვარს თავისი სამშობლო მოვალეა ებრძოლოს ასეთ ხმებს. გერმანელების მოსვლას აქ ის მიზანი ჰქონდა, რომ გაჭირვებულ მდგომარეობაში ჩავარდნილ მხარისათვის მიენიჭებია სიწყნარე და წესიერება. რომ მხარემ შესძლოს ისევ დაუბრუნდეს მშვიდობიან მუშაობას, საჭიროა ბოლო მოეღოს ყოველივე ძალმომრეობას და ავაზაკობას. ყველა, ვინც კი დაიცავს წეს რიგს უზრუნველყოფილი იქნება ყოველგვარი განსაცდელისაგან. გერმანიის ჯარი დაიცავს ყველა პატიოსან მცხოვრებს განურჩევლად ნაციისა. მხოლოდ, ვინც წინააღუდგება წესიერების და მშვიდობიანობის დამყარებას და ან ვინც გაბედავს ხელი აიღოს მის უდიდებულესობის გერმანიის იმპერატორის ჯარისკაცების წინააღმდეგ, მიიღებს სამართლიანათ მკაცრ სასჯელს. გაავრცელეთ ეს მოწოდება ყველა თქვენს მეგობრებში და მეზობლებში, რათა დამყარდეს წესიერება და მშვიდობიანობა. გერმანიის ჯარი იქნება თქვენი საუკეთესო დამხმარე".

— გაზეთ „ბორბაში" მოთავსებული იყო შემდეგი ცნობა: 20 ივნისს ავტომობილს, რომლითაც მიდიოდნენ წითელი გვარდიის შტაბის წევრები, თავს დაესხნენ ორი შეიარაღებული გერმანელ სალდათების ფორმაში გამოწყობილნი. ბოროტ გამზრახველნი დაატყვევეს წითელ გვარდიელებმა და წარუდგინეს გერმანელთა სამხედრო კომისიას. ამაზე გერმანიის სამხედრო შტაბი აცხადებს, რომ მათთან არ მიუყვანიათ ავტომობილის დამცემლები და არც არაფერი იციან ამის შესახებ. თუ ასეთები აღმოჩნდებიან ისინი სასტიკათ იქნებიან დასჯილნიო.

— რადგანაც გერმანიის სამხედრო კომისიაში აუარებელი თხოვნები მიდის ყარსის გზაზე სამგზავრო ნებართვის მისაცემად, ამიტომ გერმანიის სამხედრო კომისია აცხადებს, რომ ასეთი ნებართვის მიცემა მას არ შეუძლია, რადგანაც ეს შედის საქართველოს მთავრობის უფლებაში.

— წარსულ შაბათს გერმანიის კომისიის წარმომადგენელი [illegible] სანდართან ბრძოლაში დახოცილ წითელ გვარდიელთა გასვენებას, რადგან [illegible] მოხდა იმ დროს, როცა ისინი [illegible] ვებდენ თავიანთ ჯარისკაცებს [illegible] ბრძოლაში დახოცილებს. გერმანიის სამხედრო კომისია ამაზე მწუხარებას [illegible] მოსთქვამს და სთხოვს საქართველოს მთავრობას [illegible] ეთ შემთხვევებში წინდაწინ აცნობოს შტაბს, რომ მას ჰქონდეს საშვალება გაგზავნონ თავისი წარმომადგენელი.

— საქართველოს მთავრობის თხოვნით გერმანიის სამხედრო კომისიამ გაგზავნა ნაწილი თავის ჯარისა ბორჯომის და აწყურის რაიონების მუსულმან ყაჩაღთა ბრბოსაგან გასაწმენდათ.

◆ **სოხუმიდან** ისიდორე რამიშვილი დეპეშით შემდეგს იტყობინება: ახალი ძალის მომატებით სოხუმის მდგომარეობა გაუმჯობესდა. სასტიკი ბრძოლა სწარმოებს. მტერი გარეკილია აფონიდან გუდაუთში. მოწინააღმდეგეთა შორის ბევრია დახოცილი და დაჭრილი. არის აგრეთვე ტყვეებიც. ჩვენს [illegible] მტერი სასტიკათ ეპყრობა, განსაკუთრებით აფიცრებს. მე და გიზო ანჯაფარიძე გუშინ ვიყავით [illegible] მიტინგზე სოფელ დრანდაში. ხალხში არავითარი წინააღმდეგობა არ გამოუწვევია ჩვენს სიტყვას; სიამოვნებით გვისმენდა და გვთხოვა წესიერების აღდგენა და ანარქიისაგან დაცვა. ხალხის თხოვნით დრანდაში ვაგზავნით ერთ როტა სალდათებს წესიერების დასამყარებლად. იქვე ვხსნით საფოსტო პუნქტს. მიტინგის დროს ერთი ჯგუფი ახდენდა ცარცვა-გლეჯას სოხუმიდან ვერსის სიშორით. მეორე ჯგუფი რაიონისა ესროდა გემს, რომელშიაც იდიოდა გენერალი მაზნიევი და მეორე იმ გემსაც, რომელშიაც მე ვიყავი. ტყვიები გადიოდა გემში, მაგრამ არავითარი ზარალი არ მოუტანია. მდგომარეობა სერიოზულია. დიდი ღონისძიებაა საჭირო ამათ დასაწყნარებლად.

◆ **ტრამვაის მოძრაობა** სათბობი მასალის სიმცირის გამო, 24 ივნისიდან დაიწყება დილის 7 საათზე და შესწყდება 3 ს. 30 წ. უკანასკნელი ვაგონი წავა პარკში სწორედ სამ საათზე: ამის შემდეგ მოძრაობა შეწყვეტილი იქნება საღამოს 6 საათამდე. საღამოს 6 საათზე მოძრაობა განახლდება და შესწყდება საღამოს 11 საათზე. უკანასკნელი ვაგონები პარკში დაბრუნდებიან 10 ს. 30 წ.

◆ **ბრძანება საქართველოს რესპუბლიკის ჯარებისადმი.** სამხედრო მინისტრის [illegible] თავს სამსახურს საქართველოს რესპუბლიკისა. მას მინდობილი ჰქონდა ერთი რაიონის დაზვერვა. მან არა [illegible] ღირსეულათ შეასრულა დავალება, არამედ არც დაბრუნებულა და, ალბათ ჩრდილო კავკასიაში გაფრინდა. მწუხარებით აღვნიშნავ ამ ფაქტს და ვაცხადებ, რომ ასეთი აფიცერი არც წარსულში, არც მომავალში არ იქნება თავისი ზნეობრივი და სამსახურის მოვალეობათა უფალი. კაპიტანი რომანოვის დასაჭერათ ზომები მიღებულია და ის შესაფერათ დაისჯება, მაგრამ ფაქტი ფაქტათ რჩება და, სამწუხაროთ, ძველი რუსეთის აფიცრის გმირული გრძნობა, რითაც სახელგანთქმული იყო რუსეთის მხედრობის ისტორია მტრისადმიც კი, ამ შემთხვევაში კაპიტანი რომანოვის მიერ შელახულია. მრწამს, რომ ასეთი შემთხვევა რესპუბლიკის აფიცერთა გულში ღრმა აღშფოთებას გამოიწვევს. ვუბრძანებ ამ საქმის გამო გამოძიება მოახდინოს სამხედრო მინისტრის პროკურორმა თოხაძემ. ჯარების [illegible] გენ.-მაიორი კვინიტაძე.

◆ **საქართველოს რესპუბლიკის** მთავრობის განკარგულებით ქალაქ ქუთაისის მოქალაქე ნიკოლოზ ნიკოლოზის ძე წულუკიძე ყოფილ საზღვაო მინისტრის, საქართველოს ეროვნული საბჭოს წევრის ვლადიმერ პავლეს ძე გობეჩიას მოკვლისათვის გადაეცა სამხედრო რევოლუციონურ სასამართლოს, საომარ წესების დროის კანონების მიხედვით გასასამართლებლათ.

◆ **ახალი კანონ პროექტი.** მიწათმოქმედების სამინისტრო იმუშავებს ახალ კანონ პროექტს, რომლის ძალით ნება დართული უნდა იქნეს ყიდვა გაყიდვა იმ მიწების, რომელიც კანონიერ ნორმას არ აღემატება და ამიტომ ჩამორთმეული არ იქნება.

◆ **საქართველოს რესპუბლიკის ღერბი და ჰიმნი** დღეს კ. ფოცხვერაშვილის კონცერტის წინ, სახელმწიფო თეატრში გაიმართება ცხოველი სანახაობა აპოთეოზი, რომელიც წარმოადგენს საქართველოს ახალ ღერბს (განთავისუფლებულ ამირანს). სურათი სიმბოლიური სახით იქნება დადგმული ა. წუწუნავას მიერ. ორკესტრი სურათს გააშუქებს [illegible] რთული ხალხური ჰიმნით. ეს კონცერტი იმართება ლტოლვილთა სასარგებლოთ ფრიად საინტერესო შინაარსისაა, როგორც ამას მკითხველი პროგრამიდან დაინახავს და იმედია ჩვენი საზოგადოება მას ბლომად დაესწრება კონცერტზე მოწვეულია უცხო სახელმწიფოთა წარმომადგენლები.

◆ **გასტროლი ნინო ჩხეიძისა.** სახელმწიფო თეატრში ორშაბათს, 24 ივნისს ნინო ჩხეიძის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება ნ. შიუკაშვილის პ[illegible] ესა „სული[illegible]

ეროვნული ბიბლიოთეკა

კრებები და მიტინგები

დღეს, საღამოს 5 საათზე მეოთხე რაიონის კლუბში (უდელნი ქ. № 3) შესდგება მორიგი საუბარი პარტიის წევრებთან.

— დღეს დილის 10 საათზე მეექვსე გიმნაზიაში (უდელნი ქ. № 3) დანიშნულია ვერის სახალხო გასართობ საზოგადოების გამგეობის კრება.

— სამშაბათს, 25 ივნისს, საღამოს 7 საათზე, ფრეილინის ქ. № 11, შესდგება ქართულ სატეხნიკო საზოგადოების კრება.

— დღეს დილის 11 საათზე ქალაქის თვითმართველობის დარბაზში დანიშნულია ქალაქის საბჭოს სოც. დემოკრ. ფრაქციის კრება.

— ორშაბათს, 24 ივნისს, საღამოს 6 საათზე ქ. შ. წ. კ. გ. საზ. კანცელარიაში დანიშნულია თბილისში არსებულ ბიბლიოთეკების (ვერის, ავლაბრის, კუკიის, დიდუბის, ნავთლუღის და ნაძალადევის) სამზრუნველო კომიტეტების წარმომადგენელთა და თვით ბიბლიოთეკების გამგეთა კრება.

— კვირას, 23 ივნისს დილის 9 საათზე საექიმო საზოგადოების დარბაზში დანიშნულია თბილისის აფთიაქების მოსამსახურეთა კავშირის წევრთა კრება.

ვლ. გობეჩიას ხსოვნას

თუ ვინმე სწერს ჩვენი დროის ცხოვრების მატიანეს, უეჭველია იგი მეტის აცრემლებული გრძნობით და ინტიმური მწუხარებით აღნიშნავს ვლ. გობეჩიას სიკვდილს, ვინემ სხვა თანამედროვე მოღვაწისას. ეს იმიტომ, რომ ასე შეუფერებელია, ასე დამამცირებელია ის ბედი, რომელიც ეწვია გმირ რევოლიუციონერს და ხალხისათვის თავდადებულს მებრძოლს ვლ. გობეჩიას. რაოდენად სავალალოა, კაცი გადარჩეს 1906 წ. რეაქციის ბრჭყალებიან წყვდიადს, მთელი ათი წლის განმავლობაში ზიდოს მძიმე ტვირთი და ნეულებულის და უსახსრო ემიგრანტისა, შემდეგ რევოლიუციონური ცეცხლით აღმსდგარმა და განკურნებულმა გმირული თავგანწირვით გადალახოს აზვირთებული ზღვა რუსეთის დიდი რევოლიუციისა . და . და დაიღუპოს ლორის მელიქოვის ქუჩაზე ჩვენი საზოგადოების ნაძირალას ხელით.

აი, ჩვენი სამშობლო!—იგი კიდევ არ არის გატარებული განწმენდის ცეცხლის ალში.

ვლ. გობეჩიას მე პატარაობიდან ვიცნობდი. ვამტკიცებ, მის განწყენი კაცი არ შემხვედრია. პატარა ტანში ისეთს მაღალს სულს ატარებდა განსვენებული, ისეთს სპეტაკსა, უბრალოს და უხვ მდიდარს, რომ ჯადო მისი პიროვნებისა იშვიათი იყო ჩვენს შორის. და ვინ გამოსწირა ასეთი ამხანაგი ჩვენს რევოლიუციონურს და დემოკრატიულს წრეს ამ აღმშენებლობის ხანაში?

ასე მგონია, თითქო დამნაშავე ვიყო მის წინაშე და მის უბედური ბედის წვევაში წილი მიდევდეს.

რა მუხანათური ღალატი!—ქართველ დემოკრატიას და მის მიერ შექმნილ ნორჩ რესპუბლიკას მოაკლდა ენერგიითა და ნიჭით სავსე მებრძოლი, მუდამ მოძრავი, მუდამ შემოქმედი და შეუპოვარი. მოაკლდა სიყვარული და დაუვიწყარი ღიმილი ვლ. გობეჩიასი.

ხოლო ჩვენი რესპუბლიკა და მისი დემოკრატია ვ. გობეჩიას წმინდა ხსოვნას არასოდეს მოაკლებენ წრფელსა და სამარადისო სიყვარულს.

მეგობარი.

კვირას, 23 ივნისს ქვაშვეთის ეკლესიაში დანიშნულია წირვა და პანაშვიდი დილის ცხრა საათზე.

მიცვალებულის ვლ. გობეჩიას ცხედარის გამოსვენება მოხდება 11 საათზე ლორის მელიქოვის ქუჩით სასახლისაკენ, გოლოვინის პროსპექტით, ვერის დაღმართით, მიხეილის პროსპექტით და წაასვენებენ დიდუბის ღვთისმშობლის ეკლესიაში და დაკრძალავენ ქართველ მოღვაწეთა პანთეონში.

მსვლელობა ასე იქნება განაწილებული: პირველ რიგში გვირგვინები, შემდეგ რევოლიუციონური ორგანიზაციათა დროშები, წითელი გვარდია, მგალობელთა გუნდი, მიცვალებული. საპატიო დარაჯთა თანხლებით, ჭირისუფალნი, საქართველოს ეროვ. საბჭ. პრეზიდიუმი, საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის მთავრობა და პოლიტიკური ფრაქციები; შემდეგ პატივისცემელნი და ნაცნობ მეგობარნი, სახედრო მუსიკა და ჯარი.

ოსეთში

ნაძირალები არ სცხრებიან: ისინი დაძრწიან სოფელ-სოფელ, უკვალო სარგებლობენ ხალხის უვიცობა-შეუგნებლობით და მას „გამოსვლისაკენ“ მოუწოდებენ. მათ ირგვლივ შემოიკრიბეს სოფლის გახრწნილი ელემენტები, სოფლის ყოფილი მწერალ—მამასახლისები „სტრაჟნიკები“, წრიდან განდევნილნი და „შურის საძიებლათ“, ემზადებიან მერე და ვისზე უნდა იძიონ შური? ვის წინააღმდეგ მოუწოდებენ ისინი ხალხს? ცხინვალის ტრაგედია თითქო ჯერ კიდევ არ დამთავრებულა. ჩვენი საუკეთესო ამხანაგების: გიორგი მაჩაბლის, სანდრო კეცხოვლის, კოსტა ყაზიშვილის და სხ. ჩრდილი ჯერ კიდევ თავს დასტრიალებს ამ კუთხეს. მშრომელ გლეხკაცობის მიერ უარყოფილებმა და განდევნილებმა აქ, ოსეთში ჰპოვეს თავშესაფარი. მათ გვერდს უმშვენებენ ოსების ნაციონალისტები. ეს უკანასკნელები ყოველგვარ გამოსვლებს ეროვნული მოძრაობის სამოსელში ხვევენ. იმგვარათ, ჩვენებური „ბალშევიზმი“ და შოვინიზმი ხელი-ხელ ჩაკიდებული ილაშქრებენ ქართველი რევოლიუციონური დემოკრატიის წინააღმდეგ და ყველაფერი ეს ხდება ჩუმათ, მალულათ.

ოსების მესამე ყრილობაზე, რომელიც 28 მაისს მოხდა ს. ჯავაში, აშკარათ გამოირკვა მათი სულისკვეთება. ყრილობის განწყობილება ჩვენდამი თავიდანვე მტრული იყო. ბალშევიკები დიდ ფაცაფუცში იყვნენ. აშკარათ გამოსვლა ვერ გაბედეს. ამიტომ იყო, რომ ამხ. ის. რამიშვილს პირველათ ცივათ შეხვდენ. შემდეგ კი მან შეძლო ყრილობის სულიერი განწყობილების შეცვლა: ხალხი თითქო დარწმუნდა, რომ იგი შეცდომაში შეყავდათ, მას ატყუილებდენ, იგი სწორ გზას აცდინეს, და შემდეგ რამიშვილი დიდი ოვაციებით გამოისტუმრეს. მაგრამ ყრილობამ უმთავრესი საკითხი, შესახებ იმისა, თუ როგორ უნდა მოეწყოს ოსების შინაური ცხოვრება, ღიათ დასტოვა. ამისათვის ორი კვირის შემდეგ უნდა მოეწვიათ ყრილობა. ამ ხნის განმავლობაში ბალშევიკებმა ერთის მხრით და ოსების ნაციონალისტ შოვინისტებმა მეორეს მხრით, კვლავ გააჩაღეს მუშაობა. ამათ მხარს უმშვენებდენ ესერებიც. „მენშევიკებმა რუსეთს უღალატეს, თქვენ თქვენს ძმებს, ჩრდილოეთის ოსებს გაშორებენ, თუ საქართველოსთან დარჩებით, რუსეთიდან ვერც პურს, ვერც სიმინდს ვერ მიიღებთ და შიმშილით ამოწყდებითო“, ეუბნებოდენ ხალხს. ამგვარათ კვლავ საშინელი ატმოსფერა შეიქნა და ამ მდგომარეობაში გაიხსნა 15 ივნისს ს. წუნარში ოსების წარმომადგენელთა მე-4 ყრილობა. ამ ყრილობას ყველა გულის ფანცქალით მოელოდა. ფიქრობდენ, რომ ამ ყრილობაზე გადაწყდებოდა ოსეთის საკითხი და ამიტომაც იყო, რომ ბალშევიკები და შოვინისტები თავიდანვე დიდ მზადებას შეუდგენ.

ყრილობა საღამოს 5 საათზე გაიხსნა. პრეზიდიუმში პირველათ ბალშევიკები აირჩიეს, მაგრამ დიდი აყალ-მაყალის შემდეგ სხვები იქნა არჩეული. სულიერი განწობილება ვერ იყო კარგი. ეტყობოდათ ბალშევიკებს აიმღვრიათ წყალი. ამხ. ფარნიევს, რომელმაც წინადადება შეიტანა უმთავრესი საკითხების განხილვა მეორე დღისათვის გადაედვათ, რადგანაც თფილისიდან ამხანაგები უნდა ჩამოვიდესო, მისცვივდენ და ცემა მოუნდომეს: შენ ქართველების, თავადაზნაურობის მოსყიდული ხარო. 15 ივნისს ყრილობამ მოასწრო მხოლოდ მანდატების განხილვა. მიმდინარე მომენტის შესახებ კამათი გადაიდო მეორე დღისათვის. სწორეთ ამ დღეს დილით ცხინვალიდან გამოემგზავრენ ირაკლი წერეთელი, ვლ. ვოიტინ კი, ვლ. მგელაძე და სხ. 11 საათზე ისინი უკვე სოფ. წუნარში იყვნენ. ხალხი ეკლესიის გალავანში იყო თავმოყრილი. ჩვენმა მისვლამ თითქო უნებლიეთ ყველას ყურადღება მიიპყრო. გარეშე ხალხი შეჯგუფებული შეეგებენ ამხ. წერეთელს. ყრილობის თავმჯდომარემ მოკლე სიტყვით მიესალმა მას ყრილობის სახელით ოსურათ და შემდეგ მომენტის შესახებ სიტყვა მისცა. „მე გამომგზავნა სოციალდემოკრატიულმა ფრაქციამ,—დაიწყო წერეთელმა,—უპირველეს ყოვლისა გადმოგცეთ თქვენ მისი გულწრფელი სალამი. შემდეგ მომხსენებელმა განუმარტა ყრილობას ის მიზეზები, რომელმაც გამოიწვია საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება და საქართველოზე სთქვა: არიან ჩვენს ტერიტორიაზე პატარა ერები, როგორც მაგალითად, ოსებია, სომხები აფხაზები და სხ., რომლებიც ფიქრობენ გამოცალკევებას, საკუთარი სახელმწიფოებრივი ცხოვრების შექმნას. და თუ ეს მოხდა საქმე ხელიდგან წასულია. ჩვენ ისედაც დაქსაქსულნი ვართ და უკვე თუ თითოეული პატარა ხალხი საკუთარ სახელმწიფოებრივ ცხოვრებას მოინდომებს, მაშინ აღარავინ აღარ გადარჩება. ისინიც დაიღუპებიან და ჩვენც დავიღუპებით. ოსეთის ხალხი დამოუკიდებელი უნდა იყოს თავის შინაურ საქმეებში, მაგრამ იგი არ უნდა გამოეყოს საქართველოს. ჩვენ მაშინ გარეშე მტრის სათამაშო იარაღათ გავხდებით. ამ კრიტიკულ წუთებში მე გირჩევთ თქვენ იმას, რაც სასარგებლოა ოსეთის მშრომელი ხალხისთვის. ეს არის რევოლიუციით მონაპოვართა საერთო ძალით განმტკიცება. სიტყვას ყველა სულგანაბული ისმენდა. ხალხის უმრავლესობას სურდა ქართულათ ელაპარაკა მას, მაგრამ თავმჯდომარემ განაცხადა, რომ წესათ გვაქვს შემოღებული რუსული ლაპარაკი, რომელიც შემდეგ ოსურათ გადაითარგმნებაო. ასეც მოიქცენ. სიტყვა მოკლეთ ოსურათ გადათარგმნეს. ამის შემდეგ დაიწყო შეკითხვები.

პირველი შეკითხვა: ჩვენ, როგორც საქართველოს რესპუბლიკის მოქალაქეებს, დაგვეკისრება სხვადასხვა ვალდებულებანი. სამაგიეროთ რა უფლებებით ვიქნებით აღჭურვილი?

პასუხი: ისეთივე უფლებებით იქნებით აღჭურვილი და იგივე ვალდებულებანი დაგეკისრებათ, რაც ქართველებს.

რაც შეეხება საკითხს შინაური ცხოვრების მოწესრიგებისას,—ამის შესახებ წინასწარ იქნება გამომუშავებული ერთგვარი ფორმა თქვენი წარმომადგენლებისა და საქართველოს მთავრობის მიერ შეთანხმებით. საქართველოს რესპუბლიკა თქვენ მოგანიჭებთ სრულ დამოუკიდებლობას კულტურულ საკითხებში. სოციალდემოკრატიული ფრაქცია თამამათ დაგიცავს თქვენ ამ კითხვის გარჩევის დროს და მოითხოვს აუცილებლათ მოგეცეთ ეს დამოუკიდებლობა.

მეორე შეკითხვა: ეს მთავრობის აზრია, თუ კერძო, თქვენი ფრაქციისა?

პასუხი: ეს არის სოც.-დემოკრატიული ფრაქციის აზრი. მე ვლაპარაკობ ფრაქციის დავალებით. მთავრობას არ დაუვალებია მისი აზრი წარმომედგინა თქვენთვის, მარა თუ მივიღებთ სახეში იმას, რომ მთავრობაში ჩვენ უმრავლესობას შევადგენთ, მაშინ მთავრობის აზრი ესაბამება ჩვენს აზრს.

მესამე შეკითხვა: როგორი არის საქართველოს რესპუბლიკის საზღვრები, მოხდა თუ არა მისი გადამიჯვნა?

პასუხი: საერთო სახელმწიფოებრივი საზღვრები არის. რაც შეეხება ოსეთს, თუ იგი დამოუკიდებლობას მიიღებს, მაშინ რა თქმა უნდა, ოსების წარმომადგენლებთან ერთად შეთანხმებით გამონახავს საზღვრებს.

შეკითხვა მეოთხე: შეუძლია თუ არა საქართველოს საკუთარი ძალით დაიცვას თავისი დამოუკიდებლობა.

პასუხი: არ შეუძლია. ასი წლის წინათ ჩვენ მივმართეთ რუსეთს, რომ დავეცავით გარეშე საფრთხისაგან. მარა რუსეთმა ეს ამ ბოლო დროს ვეღარ შესძლო. ბალშევიკების წყალობით იგი იმდენათ დაუძლურდა, რომ არამც თუ ჩვენ დაგვიცავს, თავის-თავის დაცვაც აღარ შეუძლია. ამიტომ ჩვენ გერმანიას შევუთანხმდით, მასთან ხელშეკრულება დავსდეთ, ჯერ გერმანია ამ ხელშეკრულებას პირნათლად ასრულებს. მან უკვე გამოგზავნა 2,000-მდე ჯარისკაცი, რომლებიც ჩვენს წითელ გვარდიელებთან ერთად იბრძვიან თათრების ბრბოების წინააღმდეგ.

შეკითხვა მეხუთე: როგორია გერმანიის ეკონომიური მოთხოვნები?

პასუხი: გერმანიას ჯერ არ წამოუყენებია ჩვენთვის მოთხოვნები. ეს საკითხი საბოლოოთ სტამბოლში გადაწყდება საგანგებო თათბირზე.

შეკითხვა მეექვსე: ქართველები ნებით ჩაბარდენ გერმანიას თუ იძულებით.

პასუხი: ჩვენ გვაიძულა ოსმალეთმა. მან თავისი საუკეთესო ჯარი გადმოსხა ჩვენს ფრონტზე რუმინიიდან და ულტიმატუმი ულტიმატუმზე წამოგვიყენა. ოსმალეთის განზრახვა იყო მთელი ჩვენი მხარის ოკუპაცია მოეხდინა. როცა ეს ჩვენთვის აშკარა გახდა, მაშინ ჩვენ გერმანიას მივმართეთ.

შეკითხვა მეშვიდე: არ იყო განა უმჯობესი, რომ ამიერ-კავკასიას საბჭოების მთავრობა ეცნო?

პასუხი: რა თქმა უნდა არა რომ ჩვენ საბჭოების მთავრობა გვეცნო, უკვე დიდი ხანია ოსმალეთის ხელში ვიქნებოდით.

შეკითხვა მერვე: განა არ იცოდით, რომ ამიერ კავკასიის თათრობა თქვენ გიღალატებდათ.

პასუხი: ჩვენ ვიცოდით, რომ მათ მიდრეკილება აქვთ ოსმალეთისაკენ, მაგრამ ამავე დროს ისიც ვიცოდით, რომ ამიერ-კავკასიის თათრების ფართო მასის ინტერესები ეწინააღმდეგებოდენ ოსმალეთის ორიენტაციას. „მუსავათის“ პარტია კი მას სწორეთ აქეთკენ მოუწოდებდა, მაგრამ ამისათვის ჩვენ ხალხს თავს ვერ დავანებებდით. ჩვენ ვცდილობდით თვით-შეგნება შეგვეტანა მუსულმანთა მასაში და მათსა და ჩვენს დემოკრატიას შუა ხიდი გაგვედო, მარა ჩვენ მოვსტყუვდით. ბეგებმა, „მუსავათელებმა“ გაიმარჯვეს.

ჩვენ ეს შეკითხვები განგებ მოვიყვანეთ. აქედან მკითხველი აშკარათ დაინახავს, თუ რა ასულდგმულებდა დელეგატებს, რა კითხვები აინტერესებდა მათ.

ამ შეკითხვების შემდეგ კრება შეწყდა და ორი საათის შემდეგ განახლდა. სოც. რევოლიუციონერების საოლქო კომიტეტის თავმჯდომარე მიესალმა ყრილობას. მან მენშევიკები მოღალატეებათ გამოაცხადა და „რევოლიუციონურ ოსეთს“ „რევოლიუციონურ“, ჩრდილოეთის ორიენტაციისაკენ მოუწოდა.

ამის შემდეგ დაიწყო კამათი მოხსენების შესახებ. დელეგატების უმრავლესობის აზრით, ყრილობას არ შეუძლია გადასჭრას ოსეთის დამოუკიდებლობის საკითხი, სანამ ჩრდილოეთის ოსობას არ მოელაპარაკება. „ჩვენ უიმისოთ არ შეგვიძლია ცხოვრება, ჩვენს ამომრჩევლებს არ დაუვალებია ამის გადაწყვეტაო“, აცხადებდნენ ისინი. ერთმა დელეგატმა, სხვათა შორის, ისიც კი განაცხადა, რომ ჩვენ რუსების ეროვნულ საბჭოს უნდა მოველაპარაკოთ და მასთან ერთად უნდა გადავწყვიტოთ შევიდეთ თუ არა საქართველოს რესპუბლიკაშიო.

ჟურნალი ტ ვოიტინსკიმ მოკლე სიტყვით მიმართა ყრილობას. „ზოგიერთებს ჰგონიათო — განაცხადა ორატორმა— რომ რაკი ამიერ-კავკასია ან და საქართველო გამოეყო რუსეთს, რუსეთის დემოკრატია მას ამისთვის მტრულათ დაუწყებს ცქერას და დაგმობს ამ ნაბიჯს. ეს არ არის მართალი. რუსეთის დემოკრატიის შეგნებულ ნაწილს კარგათ ესმის, თუ რა მდგომარეობაში ჩავარდა ამიერ კავკასიის რევოლიუციონური დემოკრატია რუსეთში ბალშევიკების გაბატონების შემდეგ. ჩვენ კერძო ცნობებიდან ვიცით, რომ ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობის გამოცხადებას თანაგრძნობით შეხვდენ—რუსეთელი ამხანაგები და ისინი პრესაში გვიცავდენ ჩვენ ბალშევიკების თავდასხმისაგანო“ ო.

მოხსენების შესახებ კამათის დამთავრების შემდეგ უკანასკნელი სიტყვა წერეთელმა აიღო. „აქ ბევრი რამ ითქვა და ბევრ რამეზე მინდოდა მელაპარაკა, მაგრამ რადგანაც ლაპარაკის დრო განსაზღვრულია, მე შევეხები უმთავრეს დებულებებს. თქვენ ვერ გადაგიწყვეტიათ ასე ერთბაშათ ჩრდილოეთისაგან ჩამოშორება. გეძნელებათ ჩამოშორდეთ იმათ, ვისთანაც რამდენიმე ათეული წლები ერთად იყავით. მე მესმის ეს. თუ ვისმეს ეძნელებოდა ამ კითხვის ასე გადაწყვეტა, ყველაზე უფრო ჩვენ, რომლებიც რუსეთის დემოკრატიასთან ერთად ვიბრძოდით თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ; მასთან ერთად გვისტუმრებდენ კატორღაში, ციხეებში, ცივ ქვეყნებში. ჩვენ ვიბრძოდით რუსეთში იმისთვის, რომ დემოკრატიული ფრონტი არ დარღვეულიყო; ჩვენ ვაფრთხილებდით მათ და ვეუბნებოდით, რომ თუ ძალები დაიქსაქსა, თუ ერთობა დაირღვა, რევოლიუცია დაიღუპება. მაგრამ ჩვენ ვერას გავხდით. ანარქიამ შთანთქა რევოლიუცია იქ რუსეთში და აქაც იმავე საფრთხის წინაშე დაგვაყენა და თუ ანარქიამ ჩვენშიაც იჩინა თავი, თუ ჩვენი მთლიანობა დაირღვა, იცოდეთ მაშინ აქ სხვა მოვა, აქ ოსმალეთის დროშა აფრიალდება. მე ვეკითხები სოც.-რევოლიუციონერების წარმომადგენელს, რას ნიშნავს ეს მისი რევოლიუციონური ორიენტაცია, როგორ შეიძლება მისი პრაქტიკულათ განხორციელება. გვიჩვენეთ გამოსავალი გზა. როცა ჩვენ გადავწყვიტეთ დამოუკიდებლობის გამოცხადება, ჩვენ მივმართეთ მათ წარმომადგენლებს, ვთხოვეთ მიეთითებია ამ გამოსავალ გზისაკენ; მოგვეცით ოცი ათასი შეიარაღებული კაცი,—ვეუბნებოდით ჩვენ მათ—რომ შევძლოთ საზღვრების დაცვა, რომ თავიდან ავიცილოთ ოსმალეთის მონობა და მაშინ დამოუკიდებლობაზე არც კი ვიფიქრებთ, მაგრამ მათ ვერაფერი დახმარება და რჩევა დარიგება ვერ მოგვცეს. ჩვენ იმ საშინელ კრიტიკულ მდგომარეობის დროს, როცა ოსმალეთი ჩვენს მიწასთან გასწორებას ლამობდა, ბალშევიკებსაც მივმართეთ შველისათვის, მაგრამ იმათგანაც უარი მივიღეთ. ამის შემდეგ ჩვენ განა გვქონდა სხვა გზა, გარდა იმისა, რომელიც ავირჩიეთ“.

წერეთლის მეორე გამოსვლა უფრო საყურადღებო იყო. მისი გრძნობით სავსე სიტყვები გულს ლახვარივით ხვდებოდა. მოწინააღმდეგეს საშვალებას უსპობდა გამოლაშქრებისას. მაგრამ ყრილობა მაინც თავის აზრს დაადგა.

ყრილობაზე წარმოადგინეს სამი რეზოლიუცია. ერთი წერეთლისა:

„ვღიარებთ რა, რომ შექმნილ მდგომარეობის გამო საქართველოს დამოუკიდებელი რესპუბლიკათ გამოცხადება იყო ერთად-ერთი გზა საქართველოს საზღვრებში დემოკრატიის საქმის გადასარჩენათ, ყრილობა დამღუპველათ ცნობს ყოველგვარ გამოსვლას საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის წინააღმდეგ და ირჩევს კომისიას, რომელსაც ევალება გამოიმუშავოს თვითმართველობის პროექტი, საქართველოს რესპუბლიკის იმ ოლქებისათვის, სადაც ოსები სახლობენ“.

მეორე რეზოლიუცია ასეთი იყო:

„სამხრეთ ოსეთის დელეგატთა მეოთხე ყრილობამ მოისმინა რა წერეთლის მოხსენება მიმდინარე მომენტის შესახებ, დაადგინა: სამხრეთ ოსეთის ხალხის თვითგამორკვევის საკითხი გადაიდოს შემდეგი ყრილობისთვის, რომელიც უნდა მოხდეს 6 კვირის შემდეგ უფრო მეტი შემადგენლობით. ეთხოვოს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობას, რომ კონსტიტუციის შემუშავების დროს საკითხი ოსეთის შესახებ ღიათ დასტოვოს.

მოხდეს მოლაპარაკება და შეთანხმება ჩრდილოეთ ოსეთთან ორიენტაციის შესახებ“.

მესამე რეზოლიუცია ისეთივე შინაარსის იყო, როგორც პირველი, მხოლოდ მოითხოვდა ოსეთი შესულიყო საქართველოს რესპუბლიკაში, როგორც ავტონომიური ერთეული. წერეთელმა გაილაშქრა მეორე რეზოლიუციის წინააღმდეგ. მან განაცხადა, რომ ამ კითხვის გადადება არ შეიძლება, ამიტომ დღესვე უნდა მიიღოთ ესა თუ ის დადგენილება. როგორ შეიძლება, რომ ექვსი კვირის განმავლობაში ხალხმა არ იცოდეს, ვის ეკუთვნის და ვისთან არის იგი. მიუხედავათ ამისა ყრილობამ პირველი რეზოლიუცია უარყო და მიიღო მეორე.

ამის შემდეგ წერეთელმა მოითხოვა მიღებულ რეზოლიუციის ზოგიერთი მუხლების შესწორება. საჭიროა შეცვლილ იქნას რეზოლიუციის ის მუხლი, სადაც ლაპარაკია ჩრდილოეთ ოსეთთან მოლაპარაკება შეთანხმების შესახებ. გამოდის, რომ სახელმწიფოს ერთი ნაწილი მოლაპარაკებას მართავს მეორე სახელმწიფოსთან, ამას გარდა შეიცვალოს სიტყვა ორიენტაცია. ყრილობამ კამათის შემდეგ მიიღო ეს შესწორებები და აგრეთვე წერეთლის შემდეგი დამატება: „მანამდე, სანამ ეს კითხვა გადაწყდებოდეს წინადადება მიეცეს ხალხს საქართველოს რესპუბლიკის მთავრობის სრული მორჩილი იყოს“. ამით დასრულდა ერთ მეტათ საჭირბოროტო კითხვის შესახებ კამათი. აქედან და აგრეთვე იმ შეკითხვებიდან, რომლებიც მისცეს წერეთელს მოხსენების შემდეგ, მკითხველი აშკარათ დაინახავს, თუ როგორი ყოფილა საზოგადოთ სულისკვეთება ოსებში; ვის გავლენის ქვეშ იმყოფება ოსობა დღეს და ვინ არიან მისი მეთაურ-ხელმძღვანელები. ამიტომ საჭიროა დღესვე იქნას მიღებული შესაფერი ზომები იმათ წინააღმდეგ, რომლებიც ნორჩ რესპუბლიკას, რომლის სათავეში რევოლიუციური დემოკრატიაა, ძირს უთხრიან; ვინც ჩუმათ, მალულათ თავს ესხმის და ლამობს სასიკვდილო ლახვარი ჩასცეს მას. დაყოვნება და ყოყმანი არ შეიძლება!

ვ. ქ.

ამხ. ვიქტორ ხელაძე

ამ რამდენიმე დღის წინეთ მდ. სუფსის პირათ დასჭრეს ამხ. ვიქტორ ხელაძე, რომელიც მეორე დღეს გარდაიცვალა.

ამხ ვიქტორის დაკარგვა დიდი დანაკლისია გურიის ს. დ. მ. პარტიისათვის. პატარობიდან მან თავისი ენერგია, თავისი პირადობა პარტიას შესწირა, ხალხს ანაცვალა და ბოლოს მსხვერპლი შეიქნა ბნელი ძალებისა.

ჯერ კიდევ ჩვენთან ერთად მუშაობა დაიწყო ახალგაზრდა ვიქტორმა შავ-ბნელი რეაქციის დროს და არალეგალურ ორგანიზაციებში შესაფერი ადგილი დაიჭირა. ირჩევდენ საპასუხისმგებლო ადგილებზე. მას ერთხელაც არ უღალატია თავისი მოვალეობისათვის. ბევრი მწარე დღეები უნახავს მას იმ დროს, როცა გურიაში რეაქციის მათრახი თარეშობდა, როცა ორგანიზაციებს ამაგრებდა თავგანწირულთა მცირე რიცხოვანი რაზმი და როცა ინტელიგენცია ამ მოძრაობას შორიდან დაჰყურებდა...

ვიქტორი კი ახალგაზრდული გატაცებით ასრულებდა ხშირად მძიმე საქმესაც...

სწავლა მან ოზურგეთის სამოქალაქო სკოლაში მიიღო და შემდეგ თვითგანვითარებას მოჰკიდა ხელი. სკოლაში იგი დაუდეგარი მოსწავლე იყო და ვერ ურიგდებოდა შექმნილ წესებს...

მას დღეს ბევრი საქმის გაკეთება შეეძლო. მუშაობდა გურიის კომიტეტში, თავდაცვის ორგანიზაციაში და აქტიურ მონაწილეობას იღებდა წითელ გვარდიაში.

განსაკუთრებით მას უყვარდა ნაძირალების წინააღმდეგ ბრძოლა და მის წინააღმდეგ ამხედრებული იყო გურიის ბნელი ძალები.

იგი ჩვენ დავკარგეთ მაშინ, როცა ასეთი პიროვნებები ჩვენთვის ძვირფასია ..

მას მწარეთ დასტირიან გურიის ამხანაგები... იგი მსხვერპლი გახდა ბნელი ძალებისა. .

მან იბრძოლა, ბრძოლაში დაეცა და დააჯილდოვეს მუხთალი ტყვიით...

ბევრი ამხანაგები დავკარგეთ უსწორო ომში და ამხ. ვიქტორიც დაეცა იქ...

მშვიდობით ძმაო!

თქვენ დაათავეთ მოგზაურობა ამ ქვეყნათ, მაგრამ ჩვენი საერთო საქმე არ დამთავრებულა... იგი კიდევ ბევრს შეიწირავს...

ან. ხ.

საქართველ. ფოსტა-ტელ. მოხელეთა ყრილობა

არ მოტყუვდეთ...

ეგრედ წოდებული ინტერნაც. ჯგუფი უკვე დამარცხდა. ყრილობაზე უმრავლესობის შექმნა ვერ მოახერხეს. ნეიტრალურმა კომისიამ მუშათა საბჭოს წარმომადგენლის თავმჯდომარეობით უარყო მათი უსამართლო მოთხოვნილება მაჟორიტარული სისტემა არჩევნებისა და დაადასტურა პრინციპი პროპორციისა და როდესაც სამართლიანობამ გაიმარჯვა და როდესაც მათ ვერ შექმნეს ყრილობაზე უმრავლესობა, უკვე სხვა ხერხს მიმართეს ქართველების ჯგუფს ავტორიტეტის დასამცირებლათ. მათი ჯგუფის მეთაურმა, ორგანიზაციის სექციის სახელით, ბ-მა შერმა ყრილობას პროექტი წარმოუდგინა ჯამაგირების გადიდების შესახებ [illegible] ხმად მისი პროექტი [illegible] მოთხოვნილების წაყენება ს[illegible] საკმაყოფილებლათ.

ნუ თუ ვერ ხედავთ ამხანაგე[illegible] მატყუარა პოლიტიკას? რას ნიშნავს [illegible] მთავრობისთვის ასეთი მოთხოვნილ[illegible] წაყენება?

მომენტის სირთულის გაუგებრობის და ძველ „ჩინოვნიკურ“ სულის კვეთებას!

ყველა ჩვენგანმა იცის, თუ როგორ ფინანსიურ კრიზისს განიცდის დღეს ჩვენი ახალგაზრდა რესპუბლიკა ყველა ჩვენთაგანმა იცის, რომ უთვალავი ქაღალდის ფულის გამოცემა და ფულის კურსის დაცემა სახელმწიფოს ფინანსიური „კრახის“ მაჩვენებელია. და ასეთ პირობებში ჩვენ მთავრობას ჯამაგირების მომატების მოთხოვნილებას თუ წავუყენებთ, ამით ჩვენ მთავრობას ჩავაყენებთ უხერხულ მდგომარეობაში. ის იგრძნობს ჩვენ გაჭირვებას და მასთან ერთათ არ ექნება საშუალება, რომ დაგვაკმაყოფილოს. და ეს არის, ამხანაგებო, პოლიტიკა იმ დამარცხებულ ჯგუფისა, რომელსაც ნაკლებათ აინტერესებს ჩვენი ახალგაზრდა რესპუბლიკის ბედ იღბალი. მათ უნდათ, რომ ხალხი მთავრობის წინააღმდეგ დარაზმონ. მაგრამ თუ ჩვენ ვართ შეგნებული მუშები, თუ ჩვენ გვიყვარს თავისუფლება, უნდა ყოველი მხრით დახმარება გავუწიოთ თავისუფლების და დემოკრატიის ინტერესები დამცველ მთავრობას. ჩვენი უადგილო გამოსვლით და მოთხოვნილებით ხელი არ შევუშალოთ; ხელი ხელ ჩაკიდებული ვიმუშაოთ მთავრობასთან ერთად და ამით დავამტკიცოთ, რომ საზოგადო საქმეს ჩვენ კერძო ინტერესებზე მაღლა ვაყენებთ და საზოგადო ინტერესების დამცველი კი არის დემოკრატიის ნდობით აღჭურვილი ჩვენი მთავრობა. არ მოტყუვდეთ, ამხანაგებო, არ გაჰყვეთ მიმავალი ხალხის სულისკვეთებას.

სარგისი.

მუშათა შორის

თფილისი. წარსულ კვირას მოწვეული იყო დურგალთა, კალატოზთა და მხატვართა პროფესიონალურ კავშირის წევრთა საზოგადო კრება, მაგრამ იგი არ შედგა, ვინაიდან არ გამოცხადდა საკმაო რიცხვი წევრებისა. კრება ხელმეორეთ მოწვეულია 23 ივნ. და კანონიერათ ჩაითვლება, რამდენი წევრიც არ უნდა გამოცხადდეს. ამხანაგებო! არა მგონია, რომელიმე სხვა დარგის მუშები იჩენდენ ასეთ გულგრილობას, როგორც ჩვენი კავშირის წევრები, მიუხედავათ იმისა, რომ ყველაზე მეტად ჩვენი პროფესიის მუშებს ესაჭიროებათ მაგარი მტკიცე კავშირი, რადგანაც ყველაზე უფრო მძიმე და აუტანელია ჩვენი მუშაობის პირობები. მე არ მივმართავ იმ ხელოსნებს, რომლებმაც ხელი აიღეს ხელობაზე და ვაჭრობენ ღვინით, არყით ან გამომცხვარი პურით, რითაც სხვა ვაჭრებთან ერთად ხელოვნურათ აძვირებენ ყველაფერს. მხოლოდ თქვენ მოგმართავთ, შეგნებულ ამხანაგებს, თქვენ, ვისთვისაც აუცილებელია მშრომელ მუშებთან შეკავშირება, თქვენი მძიმე და აუტანელი ცხოვრების პირობების გასაუმჯობესებლათ.

ამხანაგებო! კარგათ იცოდეთ ძალა ერთობაშია! მე არ მოგიწოდებთ, რომ მარტო მოხვიდეთ, საწევრო გადასახადი შემოიტანოთ და თქვენს საკუთარ საქმეებზე არ იზრუნოთ. თქვენ უფლება გაქვთ სიტყვის, კრების, კავშირისა და სხ. და თუ ამით ვერ ისარგებლეთ და ვერაფერი გააკეთეთ, ეს იმის მაჩვენებელი იქნება, რომ არ ვარგებულვართ უბატონოთ.

საჭიროა მეტი გონიერება და სიფხიზლე. დაბეჯითებით მოგიწოდებთ დაესწროთ კრებას, იმსჯელეთ თქვენს საკუთარ საქმეებზე, თქვენ თვითონ აკე[illegible] ის, რაც სჯობდეს. სხვა არავინ ა[illegible] აკეთებს თქვენს საქმეს. თქვენმა ამორჩეულმა გამგეობამაც ხალისი დაჰკარგა, არავინ არაფერს აკეთებს, კვირაში ერთი კრებაა დანიშნული და იმასაც არავინ ესწრება. იმედია დაესწრებით 23 ივნისის კრებას და მით ხელს შეუწყობთ კავშირის განმტკიცებას.

ა. თვალიაშვილი.

ბატონი კაპიტალისტები.

ვინც დასწრებია თფილისის თვითმართველობის დარბაზში 16 ივნისის ქალაქის ხმოსნების სხდომას და მოუსმენია ბატ. ხანდამოვის ბალშევიკებზე უფრო მემარცხენე სიტყვები, რომელიც ნიანგის ცრემლებს აფრქვევდა და დასტიროდა იმ წითელ დროშას, რომელიც დღეს თითქოს მენშევიკების ხელით ტალახში ისვრებაო, მისთვის რასაკვირველია, ცხადი იქნება თუ რა ყოფილა მოსალოდნელი კადეტებისაგან. მაგრამ ვინც დასწრებია იმ სხდომას ცენტრალურ მომრიგებელ კამერაში, სადაც ირჩეოდა ჩამოვარდნილი უთანხმოება ბ. ხანდამოვსა და მისი ქარხნის მუშების შორის, ის კი გაკვირვებით იკითხავდა: ნუ თუ ეს ვაჟბატონი ის ხანდამოვია, რომელიც ქალაქის საბჭოს სხდომაზე ისე ხმამაღლა გაჰკიოდა რევოლიუციაზე, თ [illegible]

...რომაზე მენშევიკებს ... რომ თავისუფლება, სისხლით მოიპოვა ხალხმა ...ლობით და დაპატიმრებით ...თო; ერთი სიტყვით, გულუბ[illegible] ადამიანს კიდეც დააჯერებდა ძალდური ხმა, რომ ის იყო მარილი რევოლიუციის და მენშევიკები კი რევოლიუციის მესაფლავეები, მაგრამ საქმით ეს არ გამართლდა. არ გაუვლია 50 საათს მის შემდეგ, რომ ბ. ხანდამოვი სულ სხვა კილოთი მუსაიფობს მომრიგებელ კამერაში და მისთვის არც თავისუფლება, არც მშრომელი ხალხი მას არ ეპიტნავება, მათ წინააღმდეგ ილაშქრებს და გაიძახის: აქ იურისტობას გასავალი არ ჰქონია, თორემ მე უფრო საბუთიანათ დავამტკიცებდი, რომ ჩემი მუშები კარგ მდგომარეობაშიაო. და ამ „კარგს" უწოდებს თურმე იმას, რომ მუშები დღეში მინიმუმს ღებულობენ 7 მ. და მაქსიმუმს კი 9 მ. იმ დროს, როდესაც სხვაგან ისეთი მუშები, როგორიც ბ. ხანდამოვის ქარხ. მუშებია, ღასობს 25—32 მანეთი.

ქალაქის საბჭოს სხდომაზე თუ ხანდამოვი ევლინებოდა რევოლიუციის და დემოკრატიის დამცველათ, კამერაში ის მუშებს სულ სხვა დამცველი გამოუჩდა და „მენშევიკ". მუშებს „მენშევიკ" წარმომადგენლებმა საბუთებით დაუმტკიცეს ბ. კაპიტალისტის წარმომადგენლებს და კამერას, რომ მუშების მოთხოვნილებები კანონიერია და საფსებით უნდა დაკმაყოფილდეთ, კამერამ, მიიღო ეს წინადადება და ანგარიში გაუწია იმ [illegible] მდგომარეობას, რომელშიაც ბ. ხანდამოვმა ჩააყენა მუშები 9 აპრილიდან, როცა მას მოთხოვნილება ათი [illegible] წარუდგინეს ეხლანდელ მოთხოვნილებაზე, მაგრამ ბ. ხანდამოვმა კი [illegible] არ გაიმეტა. კამერამ მუშების მიერ 9 აპრილს წარდგენილი მოთხოვნილება დააკმაყოფილა საფსებით და გამოუცხადა ბ. ხანდამოვს, რომ მან ანგარიში 9 აპრილიდან უნდა გაუსწოროს მუშებს. მუშებს მოემატა 80—100 პროცენტ.

ტოფაძე

სახალხო უნივერსიტეტი სოფლად

(მუშების, ინტელიგენტების და დემოკრატიული ორგანიზაციების საყურადღებოთ).

ამხ. დადგა დრო თავისუფლათ განვითარების შესაძლებლობისა. დიდი ხნის [illegible] ეხლა [illegible] არის. [illegible] ეხლა [illegible] მრავალი საქმეებით მოქანცულობისა არის საჭირო უკანასკნელი ენერგიის გამოჩენა და ხელმძღვანელობის გაწევა სწავლა-განვითარების საქმეში მშრომელ მასისათვის, რასაც დიდი სარგებლობა შეუძლია გაუწიოს რევოლიუციის მონაპოვართა გამაგრებაში. საჭიროა სახალხო უნივერსიტეტის განყოფილების მოწყობა სოფლად და ქალაქათ, რომ იკითხებოდეს ლექციები სხვადასხვა საგნებზე და იმართებოდეს გონივრული გასართობები, რაც [illegible] შეუწყობს კულტურის და ზნეობის ამაღლებას.

ამ მხრივ პირველი ნაბიჯი უკვე გადადგა ტფილისის სახალხო უნივერსიტეტის დროებ. გამგეობამ. მთავარ სახალხო უნივერსიტეტის გარდა გახსნა. პირველი განყოფილება ნაძალადევში. აქ ლექციებზე მსმენელებიც დადიან და ხალისით უსმენენ. ეხლა კიდევ განზრახულია სხვა განყოფილების გახსნა და მოძრავი უნივერსიტეტის მოწყობა პროვინციებისათვის. ამ მხრივ საჭირო მუშაობას გამგეობა ეწევა. უკანასკნელ კრებაზე მან გამოიტანა შემდეგი დადგენილება:

1) გაიგზავნოს დაბა სოფლებში წარმომადგენელი, რომელსაც ევალება ადგილობრივი ორგანიზაციებთან დაიჭიროს [illegible] და გამოარკვიოს. პირობები, თუ [illegible] შეიძლება დასახული მიზნის განხორციელება. გამოიმუშაოს ორგანიზაციების და დაინტერესებული პირების შეთანხმებით სამეცადინო საგნები და სხვა.

2) მიმართოს ყველა იმ პირებს, რომელთაც შეუძლიათ რაიმე დახმარების გაწევა ამ მხრივ—ორგანიზაციული ან თეორიული. ვისაც რა საგანზე სურს კითხვა ლექციის ან ხელმძღვანელობა გონივრულ გასართობისა. სად შეუძლიან [illegible] და რა დროს და სხვა. და სხვა.

ამისთვის სახალხო უნივერსიტეტის დროებით გამგეობა მოგიწოდებთ ყველას გვაცნობოთ, სად და როდის მოვიდეს დანიშნული პირი, რომ დაეხმაროთ ყოველ მხრივ ნაყოფიერ მუშაობაში.

[illegible] საგნებათ იცნო გამგეობამ სოფლისთვის—ლექციები მეურნეობის სხვადასხვა დარგზე, მიწის მუშაობა, მევენახეობა, საქონლის მოშენება, ტექნიკურ განვითარება, [illegible] სარგებლობა, [illegible], მართვა გამგეობა, მედიცინა, სწავლა-განათლება, პოლიტიკური ეკონომია და სხვა. ზოგიერთი აქ [illegible] შესახებ [illegible] სურათები ჩვენება.

საჭირო ხარჯებს გამგეობა იღებს თავის [illegible] და [illegible] მიიღებს წეს[illegible]დების თანახმად, ვინ რა შრომასაც გასწევს.

ამასთანავე მოვაგონებთ ვისაც აინტერესებს სახალხო უნივერსიტეტის მართვა-გამგეობის საქმეში მონაწილეობა, ჩაეწეროს წევრათ სახალხო უნივერსიტეტში.

ყოველგვარი პირადი და წერილობითი ცნობებისთვის უნდა მიმართოთ: თბილისი, სახალხო უნივერსიტეტი, მიხეილის ქუჩა № 91. ღია არის მუდამ საღამოობით.

დროებითი გამგეობა.

პროვინცია

ველისციხე (კახეთი). ჯერ კიდევ ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობის გამოცხადების დროს ადგილობრივ გლეხკაცობას ვერ წარმოედგინა, თუ რამ აიძულა ის ხალხი, რომელიც სულ ერთობაზე ლაპარაკობს, ჩამოშორებოდა რუსეთს. მასთან თუ გავიხსენებთ ფრონტიდან დაბრუნებულ ბოლშევიკ ჯარისკაცთა და ადგილობრივ ბნელ ძალების მიერ ატეხილ განგაშს, მიმართულს დამოუკიდებლობის წინააღმდეგ, რომლებიც ამტკიცებდნენ, რომ მენშევიკებმა დაღუპეს ქვეყანა, მოუსპეს საშუალება რუსის ჯარს ეხსნა ამ.-კავკასია ოსმალების შემოსევისაგან, ე. ი. რუსეთს რომ არ ჩამოვშორებოდით, ოსმალეთის მხრით უზრუნველყოფილი ვიქნებოდით, ყველაფერი ადვილი წარმოსადგენი შეიქნება. ვინ იცის, რას არ მოჩმახავდნენ კიდევ, რომ ირ. წერეთელს კახეთში მოგზაურობის დროს არ აეხსნა სხვათა შორის, ველისციხელებისთვისაც ამიერ-კავკასიის დამოუკიდებლობის ალიარების ნამდვილი მიზეზები, რის შემდეგაც ყველა დარწმუნდა, რომ, თუნდაც ამიერ-კავკასია არ ჩამოშორებოდა ბოლშევიკურ რუსეთს, ეს უკანასკნელი მაინც ვერ იხსნიდა ქვეყანას ოსმალებისაგან, რომლებიც იმ დროის არაფერს უწევდნენ ანგარიშს და მოიწევდნენ წინ. ხალხი საოცარკვეთილებას მიეცა. ის ეხლა მხოლოდ ინგლისის მოსვლაზე ამყარებდა იმედებს. ჰაი დედასა, ჩავარდით ახში თათრების ხელში. ეს ხო დავრჩით და დავრჩით მტერს, გერმანია მაინც მოსულიყო, ქრისტიანი და ნასწავლი ხალხის ხელში მაინც ვიქნებოდითო. სწორეთ ამით აიხსნება, რომ ადგილობრივი გლეხობა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადებას და გერმანიის ორიენტაციის ალიარებას, ე. ი. იმ გარემოებას, რომ ის ურჯულოებს აღარ დარჩებოდა, სიხარულით შეხვდა.

— წერე გითხრა,—გაგვიმდით გლეხისგან ძალიან დიდი ბიჭობაა, რომ ჩვენმა მთავრობის ხალხმა თათრებს გადაგვარჩინა და გერმანიას ამოგვაფარა. კარგი იყო, რო ბოლშევიკებს არ გეეფუჭებინათ საქმე და რუსეთთან ვყოფილიყავით, მაგრამ რაკი ეს ასე ვერ მოხდა ურჯულო თათარს ისევ ქრისტიანი და ნასწავლი ლემენცი ჯობიაო. ასე მსჯელობდა ხალხის უმეტესობაც.

რაც შეეხება ზოგიერთ ნაცარ ქექია ნაციონალისტებს, მათ სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა საქართველოს დამოუკიდებლობის აღიარებით, მით უმეტეს, რომ ამ გარემოებას სოციალდემოკრატიულ იდეის და შეხედულების გაკოტრებით და ნაციონალისტურის გამარჯვებით ხსნიდნენ. სომხის ნაციონალისტებმა კი საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადება გაიგეს, როგორც ღალატი სომხეთისადმი. ამ ვაჟბატონების სიტყვით, ქართველი სოციალდემოკრატია მხოლოდ სიტყვითა ყოფილა ინტერნაციონალისტური. თურმე ნუ იტყვი, საქმით ქართველი ეს დეკები ნაციონალ დემოკრატებზე უარესი შოვინისტები ყოფილან. ამათ ალბათ, სოლოლაკელი ერის მესაფლავენი ქართველ სოციალდემოკრატებზე კარგ ინტერნაციონალისტებათ მიაჩნიათ. საბედნიეროთ დიდი უმეტესობა ადგილობრივი სომხებისა ჩვეულებისამებრ განაგრძობდა შრომას და ცხოვრებას ქართველებთან ერთად, რომლისაგანაც სარწმუნოებით განსხვავდება მხოლოდ და სხვა არაფრით. მიუხედავათ ყველა ამისა მაინც საჭირო იყო ნაციონალისტების მიერ მოწამლულ ჰაერის გასუფთავება. ასეც მოხდა. 16 ივნისს თელავიდან გვეწვივნენ ამხ. კ. ანდრონიკაშვილი და რ. ჩხლაძე. გაიმართა მიტინგი. პირველათ ილაპარაკა კ. ანდრონიკაშვილმა. ის შეეხო ამიერ კავკასიის დამოუკიდებლობის გამოცხადების მიზეზებს და მის ბედს, საიდანაც გადავიდა საქართველოს დამოუკიდებლობის გამოცხადების აუცილებლობის მიზეზების ახსნა-განმარტებაზე. შემდეგ ილაპარაკა რ. ჩხლაძემ, ხალხი სმენად გადაიქცა. აქა-იქ გაისმის ჩუმი ხმა: „ბიჭო! აკი ქართველებმა სომხებს უღალატესო" და სხვ. ჩხლაძე შეეხო ზავს ოსმალეთთან, რომელსაც მთავრობამ იძულებით ხელი მოაწერა. განმარტა ზოგიერთი წინა მუხლები. შეეხო აგრეთვე გერმანიის ორიენტაციის მნიშვნელობას, საქართველოს დამოუკიდებულება სხვა ამიერ-კავკასიის ერებისადმი, განსაკუთრებით კი სომხეთისადმი. შეეხო ახლად მოწვეულ ცენტრალურ სახელმწიფოთა სტამბოლის კონფერენციას და აღნიშნა, რომ იქ გადასწყდება კავკასიის ბედიო. შეეხო ყველა იმ კითხვებს, რაც ხალხს ძლიერ აინტერესებდა. დაბოლოს გააცნო ხალხს ის მიზეზები, რამაც აიძულა გერმანია ეცნო საქართველოს დამოუკიდებლობა და მისთვის მფარველობა გაეწია. სიტყვის გათავებისას ორატორმა მოუწოდა ხალხს განურჩევლათ ეროვნებისა დაეხმაროს, რითაც კი შეუძლიან მთავრობას და ნუ აჰყვებიან პროვოკატორებს, რომელთაც სურთ არევ-დარევა გამოიწვიონ ხალხში და ხელი შეუშალონ მთავრობის საქმიანობას. გაათავა სიტყვა ორატორმა და გაისმა ხანგრძლივი ტაშის ცემა. მიტინგი გათავდა, მაგრამ ხალხი ამხ. რაფიელს და კოტეს მაინც ეკითხებოდა სხვადასხვა საჭირბოროტო კითხვებზე, რაზედაც შესაფერ პასუხს ღებულობდნენ. სადილზე, რომელზედაც ოცამდე კაცი ვიქნებოდით საყურადღებო იყო სადღეგრძელო ტფილისელ სომეხ ვაჭრის ს. ფარემუზოვისა. მან აღნიშნა, რომ სომხებს საუკუნოების განმავლობაში უცხოვრიათ საქართველოში ისე, რომ დახმარებაც კი აღმოუჩენიათ ქართველებს მათთვის. თუ კი ჩვენ ამას ვხედავთ მონურ საქართველოში, დემოკრატიულ საქართველოსგან მეტსაც უნდა მოველოდეთო, მაშ, გაუმარჯოს დამოუკიდებელ დემოკრატიულ საქართველოსო.

სხვათა შორის ამავე ფარემუზოვის მეთაურობით თორმეტ თუმნამდე შეგროვდა სუფრაზე ადგილობრივი სამკითხველოს სასარგებლოთ. თვითონ ხუთი თუ ანი შესწირა.

იმავე დღეს, საღამოს 6 საათზე თბილისიდან მომავალ მატარებლით ჩვენი სტუმრები თელავში დაბრუნდნენ.

შაირამ-ჯაბილა

ს. ლანირი (ქუთაისის მაზრა). 16 ივნისს შესდგა ამავე საზოგადოების კრება. განსარჩევ კითხვათა შორის ერთი ფრიად მნიშვნელოვანი საკითხი იყო, სახელდობრ საკითხი ქსენონ-აფთიაქის და ექიმის შესახებ. საუბედუროთ, ჩვენი საზოგადოება დღემდის მოკლებულია როგორც ექიმს, ისე ქსენონ-აფთიაქს და ბევრი უბედურებების მოწამეც ვხდებით ამის გამო. მაგრამ ამ საკითხის წამოყენება უფრო დაჩქარა შემდეგმა გარემოებამ. დიდი ხანია, რაც ამ საზოგადოებაში არსებობს კერძო აფთიაქი. ამ ახლო წარსულამდის აფთიაქში მსახურებდა ლ. ქუთათელაძე, მაგრამ მას შემდეგ, რაც მან ეს აფთიაქი იჯარით გასცა და მიატოვა, აფთიაქში ფეხი მოიკიდა ძარცვა გლეჯამ. ბ. დათიაშვილის მადა-გახსნილობამ ამ უკანასკნელ დროს უმაღლეს წერტილს მიაღწია, საზოგადოება სდგას ასეთი ფაქტის წინაშე: აფთიაქში შედის კაცი და აძლევს გამგეს რეცეპტს. აფთიაქის გამგე უფასებს მას 48 მანეთს. რეცეპტის პატრონი ქვეში შედის, ის იბრუნებს ისევ რეცეპტს და მიდის ხონში, სადაც მას აძლევინებენ იმავე წამლებში 16 მანეთს. კრების უმთავრესი მიზანი იყო გამოენახა ისეთა გზა, რომლის საშუალებით საზოგადოება შესძლებს თავი დააღწიოს ასეთ ყვლეფას. ამისთვის საჭირო იყო შეეყიდათ აფთიაქი, დაეარსებინათ ქსენონი, მოეწვიათ ექიმი და ამით თავი დაეღწიათ კერძო სპეკულიანტებისაგან. მაგრამ სამწუხაროთ კრებამ ვერ მიაღწია თავის მიზანს.

არ ვიცი რითი აიხსნება ეს, საზოგადოების ჩამორჩენილობით, თუ იმით, რომ ხალხში ენერგიულათ მუშაობდნენ აფთიაქის გამგის დამქაშები. კრება ძლიერ სამწუხარო შთაბეჭდილებას ახდენდა. თავმჯდომარეს (მ. ფრანგიშვილი) ვერც კი შეამჩნევდით, ის თითქმის ზედმეტი იყო, მის დაუკითხავათ ყველა თავისას ლაპარაკობდა. ზოგიერთი ვაჟბატონები გალეშილი დადიოდნენ ხალხში და ეუბნებოდნენ სხვებს: არ აწიოთ ხელი, რად გვინდა ქსენონი ან ექიმიო. საერთოდ ხალხში ასეთი ხმები ისმოდა: „არ გვინდა ქსენონ-აფთიაქი, კოოპერატივმა დაგვღუპა და ახლა ამით კიდევ უნდათ მთლად ამოგვაგდონო". ვინც შეგნებულთაგანი გამოვიდოდა სალაპარაკოთ, მას მაშინვე აჩუმებდნენ და უშვერი სიტყვებით მიმართავდნენ. ასე რომ, ერთს არავის დაუმთავრებია სიტყვა და ვერც ვერავითარი დასკვნა გამოიტანეს ამ კრებაზე.

აქვე უნდა აღვნიშნოთ შემდეგი: ლანირის საზოგადოება შესდგება სამი სოფლისაგან. ს. ქვიტირი ყოველთვის ხელს უშლიდა ლანირის საზოგადოების წინსვლელობას. ამის გამო საზოგადოების ნაწილი გამოეყო ქვიტირს და დაარსა საკუთარი საზოგადოება. სამწუხაროთ, ხონი, რომლის რაიონშიც იმყოფება ს. ქვიტირი, ნაკლებ ყურადღებას აქცევს მას, და შეიძლება ითქვას, რომ სრულებითაც არ იცის რა ხდება მის რაიონში. საჭიროა ყურადღება მიექცეს ამ სოფელს ვისგანაც ჯერ არს, თორემ იმდენათ დაცემულა იგი, რომ ყოველ გვარი პროვოკაცია და ანარქია ღრმად იკიდებს ფეხებს.

ნ—დ—ა.

წერილი რედ. მიმართ

ვთხოვ გაზეთ „ერთობის" რედაქციას მომცეს საშუალება ამით ვაუწყო მეგობრებს და ნაცნობთ, რომ ამიერიდან ვტოვებ თანამშრომლობას სოც.-დემ. „ალიონის" ჯგუფში იმ მიზეზის გამო, რომ საქართველოს ეროვნულ საბჭოს წევრთა რიცხვის ფრაქციების მიერ გამრავლების დროს (დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ) „ალიონის" ფრაქციის ზოგიერთი წევრის თვითნებობას მიეცა ადგილი, რამაც გამოიწვია ჩემი უფლების უზურპაცია. მიუხედავათ ჩემი ამდენი ხნის ლოდინისა და ფრაქციის წევრების დაპირებისა, რომ მომხდარ უწესოებას გამოასწორებდნენ, არც ჯგუფსა და არც ფრაქციას ზომები არ მიუღიათ საქმის გამოსარკვევათ.

ლეო შენგელაია-ქიაჩელი.

ცნობები

პორუჩიკი ბარნაბა ივანეს ძე დუნდუა მსახურობდა მე-11-ტე ქართულ მსროლელ პოლკში. სამი თვეა მის შესახებ არაფერი არ ვიცით. ვთხოვთ თუ ვინმემ მის შესახებ რამე იცის შეგვატყობინოს შემდეგი მისამართით: ქალ. ლანჩხუთი მეორე ქართულ მსროლელი პოლკის შტაბი ბესარიონ დუნდუს.

პორუჩიკი გიორგი ანუ (ჟორჟიკა) კონსტანტინეს ძე სიდამონიძე მსახურობდა გერმანიის ფრონტზე ქ. მინსკში, 292 დუბნენსკის პოლკში, იყო კამანდირათ, მის შესახებ რვა თვეა არაფერი არ ვიცით. გთხოვთ თუ რამე იცით მის შესახებ გვაცნობოთ შემდეგი მისამართით: თფ ლისი, ანანურის შესახვევი № 6, სახლი ნემსაძისა. კოტე სიდამონიძესთვის.

ჩემი შვილი სევერიანე მიხეილის ძე ხუჭუა მსახურებდა მზვერავთა „კომანდაში", ბათუმის დაცემის შემდეგ მის შესახებ არაფერი არ ვიცით. თუ ვინმემ რაიმე იცით გთხოვთ გვაცნობოთ შემდეგი მისამართით: სამტრედია, დეპო მემანქანე მიხა ივანეს ძე ხუჭუა.

ჯარის კაცი აპალონ (პაპუნა) თავბერიძე მსახურებდა მეხუთე პოლკში პირველ პულემიოტის კამანდაში, ბათუმის მახლობლად. მაკრიალში. 15 მარტს მერე მისი არაფერი არ ვიცით, გთხოვთ თუ ვინმემ რაიმე იცით მაცნობოთ შემდეგი მისამართით: Черезъ Чохатауры с. хидиставы Матвѣю Тавберидзе.

ჯარის კაცი კალისტე ლონტი მსახურებდა ქართული პოლკის მესამე ბატალიონის 10 თე როტაში. 10 აპრილს ვაზნარში თათრებთან შეტაკების დროს მონაწილეობას იღებდა. მას შემდეგ მის შესახებ არაფერი არ ვიცით. ვთხოვ ვინც რაიმე იცის მის შესახებ მაცნობოს შემდეგი ადრესით: სად. სუფსა. ნესტორ ლონტი.

ჩვენი ფოსტა

კ. მწვანეყვავილელს. გვაცნობეთ თქვენი ადრესი. უკეთესი იქნება თუ დრო გექნებათ და რედაქციაში შემოივლით.

სახალხო სახლი

სახ. სახ. არს. ქართვ. სცენის მოყვარეთა მიერ კვირას, 23 ივნისს 1918 წ. წარმოდგენილი იქნება

ხანუმ

კომ. 4 მოქ. ა. ცაგარლისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქ-ნნი ს. ანკარა, ე. ბარათაშვილი, ელ. ციმაკურიძე ქიაურელისა, ე. იანქოშვილი, ს. რომანიშვილი დგებუაძისა, მ. ქართველიშვილი; ბ ნნი გ. ანაშვილი, ნ. გოცირიძე, ა. თავდგირიძე, ბ. მამაჯანოვი, ი. მინდიაშვილი, ა. მჭედლიშვილი, ალ. მეტრეველი, ს. რომანიშვილი, რ. სალაყაია, კ. ხახანაშვილი, გ. ჯაბაური, ნ. ჭანკვატაძე და წულაძე.

დასაწყისი საღამოს 8 ნახევარ საათზე. ბილეთების კასა ღიაა ყოველ დღე დილის 12—2 მდე და საღ. 6—8 საათამდე. წრის ადმინისტრაცია სთხოვს საზოგადოებას სხვის ადგილზე ნუ დასხდებიან. ბავშვების შეშვება თეატრში და ფარდის აწევის შემდეგ თეატრის დარბაზში შესვლა აკრძალულია.

რეჟისორი კ. შათირიშვილი, რეჟისორის თანაშემწე ალ. ბადრიძე.

(2—2) გამგე გრ. ანაშვილი.

დავკარგე: 20 ივნის „ტრამვაიში" ჯდომის დროს საფულე, რომელშიაც იყო 750 მან. სხვა და სხვა დოკუმენტები. მნახველს ვსთხოვ დოკუმენტები დამიბრუნოს, რადგანაც სხვისთვის უსარგებლოა და ფული თვითონ მიიღოს საჩუქრათ. ჩემი მისამართი: მუქევაია ქ. 38, სამსონ გეგეშიძე.

დავკარგე „სბერეგატელნაია კნიჟკა" სახელმწიფო ბანკის ბათუმის განყოფილებისა, 4500 მან. კალისტრატე ფილიპეს ძე ნოსელიძის სახელზე,—რაც დღიდან ამ განცხადების გამოქვეყნებისა ითვლება გაუქმებულად. კალისტრატე ფ. ნოსელიძე.

19 ივნისს სადგურ რიონსა და ძირულას შორის მატარებლით მოგზაურობის დროს დავკარგე საფულე, რომელშიაც იყო 700 მანეთი ფული და სხვადასხვა დოკუმენტები და საპროცენტო ქაღალდები, ვსთხოვ მპოვნელს ფული დაიტოვოს ხოლო დოკუმენტები (2 облигации займа Свободы 600 р. и 1 бил. П внутр. займа 100 р.), რომლებსაც მისთვის არავითარი ფასი არ ექნება გამომიგზავნოს შემდეგი მისამართით: ოზურგეთი, სოფ. ბახვი თ. თ. დოლიძეს. (1—1)

გაიხსნა თვალის სამკურნალო

(მუდმივი საწოლებით)

პარიზისა და ვენის უნივერსიტეტის თვალის კლინიკის ყოფილი ასისენტის

ექიმ დოხნინისა.

იღებს თვალის ტკივილებით ავათმყოფებს დილის 9—1 საათ. და საღ. 4—7 ნახ. საათ. მიხეილის პროსპექტი № 141 (კინემატოგრაფ „აპოლოს" ახლო) მძიმე ავათმყოფები და საოპერაციო პირები მიიღებიან სრული პანსიონით.

ექიმი ი. ზ. ქონიევი.

იღებს შინაგან სნეულებით ავადმყოფთ საღამოს 5—7 საათამდე. ვერა, ვარდისუბნის ქ. № 3.

ექიმი ა. დ. ციციშვილი

შინაგან და ბავშვთა სნეულებანი. ავათმყოფებს იღებს ყოველ-დღე დილით 8—9 საათამდე, საღ. 5—7 ს. ჩერქეზოვის ქუჩა № 14.

ექ. ქალი რ. ზ. შიშლო საგაშვილისა

მედიცინის დოქტორი ჟენევის უნივერსიტეტისა და ედინბურგის მედიკურ-ქირურგიულ კოლლეჯისა. იღებს ყოველდღე შინაგან, ქალურ და ვენერიულ ავადმყოფთ და იძლევა ხაზებით დარიგებას. სიფილისის წამლობა ახალი მეთოდებით. დილის 10—12 ს. და საღამოს 5—7 საათამდე. ელისაბედის ქუჩა სახლი № 82. ტელ. № 9—26.

ექიმი ვ. კ[illegible]

იღებს შინაგან და ბ[illegible] ავადმყოფთ ყოველ-დღეს 5—7 საათამდე. მისამართი: პეტროგრადის ქუჩა № 4. კუთხე მიხეილოვის პროსპექტის—კიროჩნი ქუჩის მახლობლათ. ტელეფონი 8—48. ვაგზლის სამკურნალოში იღებს ყოველ-დღეს 12—2 საათამდე.

ექიმი ნ. ა. ფოფხაძე

მიიღებს შინაგან სნეულებიან ავადმყოფთ ყოველ საღამოს 5—7 საათამდე. გრაფის ქუჩა № 8. მონასელიძის ბინა.

ექიმი ნ. ლ. ტურიაშვილი

მედიცინის დოქტორი მიუნხენის უნივერსიტეტის შინაგან საბავშვო, საბეჭიო და საშვილოსნო სნეულებით ავადმყოფთ იღებს ყოველდღე შუადღის 12—2 და საღამოს 4—5 საათ. უფასოთ იღებს ყოველ-დღე დილ. 9—10 საათ. მისამართი ნიკოლოზის ქუჩა, № 7, სიმხოვიჩის აფთიაქის გვერდით.

ექიმი ლ. ი. ცაგარელი.

იღებს ავათმყოფებს შინაგან და ბავშვთა სნეულებიანს, ყოველ დღე დილის 8 ნახ.—10 საათ. საღამოს 5—7 საათ. სერგიევის ქუჩა 14, ბინა 2. ტელეფონი 10—82.

სამკურნალო კაბინეთი

ექიმი ალექსანდრე დავ. კეკელიასი

მიიღება კანისა, ვენერიულისა და სიფილისიანი ავათმყოფები. (914-ს და 606-ს შეშხაპუნება). ავადმყოფთა მიღება 5—8 საათამდე საღამოთი. მიხეილის პროსპექტი № 116, სასტუმრო „ნოე"-ს პირდაპირ ტელეფონი 14—26

ექიმი ნ. ი. მახვილაძე

იღებს სპეციალურად—მალარიით (ციება) დამისი შედეგებით დასნეულებულთ, სისხლის ნაკლებობით, გულისა, ფილტვისა, ქარებით და სხვა შინაგან სნეულებით ავათმყოფთ ყოველ დღე საღამოთი 4—6 საათამდე. ელექტრიზაცია და მასსაჟი მისამართი: მოსკოვის ქ. № 11.

ექიმი ვ. მ. მუხაძე

იღებს სადოსტაქრო ავათმყოფთ საღამოს 5—8 საათამდე კვირა დღის გარდა, მისამართი: დიდი მთავრის ქ. № 57; ბ[illegible]ცერთა ეკონომიურ საზ. შენობის პირდაპირ, სახ. სვანიშვილისა. ტელ. № 5—77

ნავთლუღის სადგურზე

დღეს დილის 9 საათზე დანიშნულია ადგ ლობრივ მოწინავე ამხანაგთა და მეხუთე რაიონის კოლექტივის წევრთა კრება, რომელზედაც დაესწრებიან მესამე კოლლექტივის მთელი შემადგენლობა და თფილისის კომიტეტის წევრები. განსახილველია მეშვიდე რაიონის შექმნის საქმე. ვთხოვთ ზემოხსენებულ ამხანაგობას დროზე გამოცხადდენ კრებაზე.

1918 წლ. 1 ლ ივნისიდან ქ. თფილისში გაიხსნა კერძო

რუსული საშუალო სკოლა
ი. ფ. პალმოვის ხელმძღვანელობით.

სწავლება—რუსულ ენაზე. სკოლა შესდგება: ერთი საანბანო, ორი მოსამზადებელი და რვა ძირეული. კლასისაგან,—მოწაფეებს ამზადებს რუსულ უმაღლეს სასწავლებელში მისაღებათ. მე-7 და მე 8 კლასს აქვს ორი განყოფილება: ჰუმანიტარული (რუსული სავაჟო გიმნაზიის კურსით) და რეალური (რეალურ სასწავლებლის კურსით).

საკლასო მეცადინეობა დილაობით, პრაქტიკული მუშაობა საღამოთი. მიიღებიან სამოსწავლო ჰასაკის პირები განურჩევლად სქესისა, ეროვნებისა და სარწმუნოებისა.

უეგზამენოთ მიიღებიან: მე 5 კლასში—რომელთაც დაუსრულებიათ პირველ დაწყებითი უმაღლესი სასწავლებელი და 1 ლ კლასში, რომელთაც დაუსრულებიათ დაბალი პირველ-დაწყებით სასწავლებელი. დანარჩენ კლასებში მიიღებიან გამოცდით ან და შესაფერი მოწმობის წარდგენის შემდეგ.

ეგზამენები დაიწყება 15 ივნისიდან.

თხოვნების მიღება (ყველა კლასებისათვის) და პირობების გაგება შეიძლება ყოველ-დღე (კვირა-უქმე დღეებშიაც) დილის 10—1 საათ. და საღ. 6—8 საათამდე. გოლოვინის ქ. № 8 (მეორე სართული). ტელეფონი 18—85 და 19—61.

საკონსულტაციო-დიაგნოსტური კაბინეტი

ყოველგვარი ავადმყოფობისათვის

დოქტორ ზ. ვ. ზარხუდაროვისა.

კაბინეტთან სდგება კონსილიუმი ექიმ სპეციალისტებისა, ავადმყოფთა წინდაწინვე მომზადებით.

მ უ დ მ ი ვ ი კ ო ნ ს უ ლ ტ ა ნ ტ ე ბ ი:

ა. ა. არუთინოვი,	ი ზ გოფაძე,	მ. ე. მზარეულოვი,
ნ. მ. ასპიროვი,	ა. ა. ზარგარიანცი,	გ. ს. პონდოევი,
ნ. ნ. ვესელოვზოროვი,	გ. მ. მაკაროვი,	ა. რ. ფიშერი,
ტ. ი გეორქ ბეგიანი,	ქ. ლ. მარკევიჩი,	გ. მ. ჩაჩიკიანი,
		ს. პ. შახ პარონიანი

ავადმყოფთა სურვილის თანახმად კონსილიუმზე მოწვეულნი იქნებიან მათ მიერ დასახელებული სხვა გარეშე ექიმებიც.

ავადმყოფები მიიღება ყოველ-დღე დილის 11—1 საათ. საღ. 5—7 საათ. აზასაბაცკის მოედანი № 5 (ერევნის მოედ. ახლო) ტელეფ. 14—66. 100-3

ღვინის საწყობი
„შ ა მ ი ა ნ ი"
იყიდება საუკეთესო, გუნებრივი კახური ღვინო.

ადრესი: ელისაბედის ქ. 176, სახლი ოსაძესი, დიმიტრი რაჟდენის ძე ოშაყმაშვილ[illegible]

მომხმარებელთა საზოგადოება „აღორძინება"

ამით აცხადებს, რომ მიმდინარე წლის 1 აპრილის საზოგადო კრების დადგენილების თანახმად საზოგადოების წევრებს 1917 წლის მოგებიდან პაიზე მიემატებათ 6%, და ნავაჭრზე 3% წევრებზე მირიცხული თანხა დაემატება მათვე პაის. საზოგადოების წევრს, რომელსაც სურვილი აქვს 1917 წლის ნავაჭრზე „პრემია" მიიღოს (თვითეულ ნავაჭრ მანეთზე 3 კაპ.) უნდა წარადგინოს საანგარიშო წიგნაკი და 1917 წლის ნავაჭრის ჩეკები იმ მაღაზიის კასაში, რომლიდანაც ის მუდმივათ ღებულობს და ყოველგვარ საჭიროა საქონელს.

ჩეკები ჩაწყობილი უნდა იყოს პაკეტში, ხოლო პაკეტზე უნდა დააწერონ სავაჭრო წიგნაკის ნომერი. ჩეკები, რომლებიც თავის დროზე არ იქნება წარდგენილი დაკარგავენ მნიშვნელობას.

დირექცია.